

N:o 66.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1890, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ordnande af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården i riket äfvensom i ämnet väckta motioner.

(2:a U. A.)

Kongl. Maj:t har den 31 december 1889 till Riksdagen aflåtit en så lydande proposition (n:o 8):

»Sedan Kongl. Maj:t den 6 november 1885 uppdragit åt en komité att granska uppgjortt förslag till instruktion för provinsialläkare med flere läkare äfvensom att utreda åtskilliga andra i samband dermed stående frågor, har denna komité fullgjort det komitén lemnade uppdrag och den 5 april 1887 till Kongl. Maj:t aflemnat bland annat följande härvid fogade författningsförslag, nemligen förslag till

1:o Instruktion för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten;

2:o Taxa på arfvode åt visse i civil tjenst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjensteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag;

3:o Lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare;

4:o Reglemente angående bostad eller hyresersättning åt provinsialläkare; och

5:o Ändringar i helsovårdsstadgan.

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 4 Saml. 1 Afd. 47 Häft.

Öfver de af komitén uppgjorda förslag hafva derefter underdåniga yttranden afgifvits ej mindre af öfverståhållarembetet och Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande än äfven af kongl. medicinalstyrelsen; och får Kongl. Maj:t, under återopande af innehållet af bilagda protokoll öfver ecklesiastikärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen:

att 24 förste provinsialläkare må anställas, en för hvarje län, med station i länets residensstad och med åliggande tillika att vara provinsialläkare i det kringliggande provinsialläkaredistriktet;

att för möjliggörandet af anställande af en förste provinsialläkare inom Norrbottens län en ny provinsialläkaretjänst må inrättas med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken;

att följande grunder för ny löneroglering för provinsialläkarestaten i riket, deri inberäknade jemväl förste provinsialläkare, må fastställas:

1:o) att provinsialläkare skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kunna varda föreskrifna;

2:o) att med provinsialläkaretjänst icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre medicinalstyrelsen finner densamma icke vara hinderlig för tjänstgöringen såsom provinsialläkare;

3:o) att de med tjänsten förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller begagnat semester eller ock åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

4:o) att provinsialläkare, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, eger uppbära hela lönen, hvaremot provinsialläkare, som undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, till vikarien afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

5:o) att, der förhöjning af lönen efter viss tid fortsatt, väl vitsordadt innehafvande af provinsialläkaretjänst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda tio år efter utnämningen till provinsialläkare, under vilkor att innehafvaren mer än fyra femtedelar af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år på samma vilkor, med rätt för löntagaren att tillgodoräkna sig den tid, under hvilken han åtnjutit semester, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af

kalenderåret näst efter det, under hvilket den stadgade tjänstaldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från det han till provinsialläkaretjänst utnämndes;

6:o) att provinsialläkare skall, vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst, af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, vara förpligtad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå; Kongl. Maj:t likväl obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; och

7:o) att semester må, när sådant utan hinder för tjänstens behöriga uppehållande kan ske, af medicinalstyrelsen, på derom gjord framställning, beviljas ordinarie provinsialläkare efter tio års tjänstgöring såsom sådan, under antingen en månad årligen eller två månader hvart annat år, med skyldighet för provinsialläkare att tillhandahålla eller bekosta fri bostad för vikarien;

att aflöningsförmånerna för provinsialläkarestaten må bestämmas i enlighet med följande stat:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 förste provinsialläkare		1,500	1,500	
17 d:o d:o		25,500	25,500	
1 d:o d:o		1,000	1,000	
5 d:o d:o		5,000	5,000	
Kronor		33,000	33,000	
1 provinsialläkare	1,875	625	2,500	} Efter 10 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
137 d:o	256,875	85,625	342,500	
Kronor	258,750	86,250	345,000	

att de för närvarande med vissa provinsialläkaretjänster förenade fixa tjänstgöringspenningar, tillhopa 17,300 kronor, må bibehållas till dess om dem kan blifva annorlunda bestämdt;

att, då ålderstilläggens belopp icke kan en gång för alla till siffran bestämmas, desamma må, likasom hittills det provinsialläkarne efter tio års tjenstgöring redan tillkommande ålderstillägg, utgå af hufvudtitelns allmänna förslagsanslag för ålderstillägg;

att, till tjenstgöringspenningar åt 24 förste provinsialläkare, till aflöning vid en ny provinsialläkaretjenst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken, samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, för närvarande uppgående till 389,675 kronor, må höjas med 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor;

att, till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostnader, till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare samt till aflönande af vikarier åt provinsialläkare under semester, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, för närvarande utgörande 100,000 kronor, må, med titelns ändring till: *Anslag till bestridande af kostnader för allmän helso- och sjukvård*, höjas med ett belopp af 45,000 kronor, eller till 145,000 kronor;

att Riksdagen måtte godkänna den grund för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lemna bidrag till aflöning af dylik läkare, må, derest den ifrågakomna läkarebefattningen finnes nödig, dertill erhålla bidrag af statsmedel till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men med rätt för Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets behof af statsunderstöd bestämma beloppet af statsbidraget äfven i annat förhållande till det från orten utfästa bidraget, dock att dylikt statsbidrag i intet fall må öfverstiga 1,500 kronor; samt

att Riksdagen måtte antaga följande förslag till

L a g

angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare.

§ 1.

Hvarje provinsialläkaredistrikt åligger att anskaffa och underhålla

bostad åt provinsialläkaren eller, derest distriktet finner sådant för sig lämpligare, till honom utgöra hyresersättning efter 750 kronor om året.

§ 2.

Kostnad för anskaffande och underhåll af bostad åt provinsialläkare eller hyresersättning skall, i den mån bidrag dertill ej utgår af landstingsmedel, bestridas af provinsialläkaredistriktets samtliga till kommun inom distriktet skattskyldige medlemmar efter de grunder, som gälla för kommunalutskylders utgörande.

§ 3.

Inom provinsialläkaredistrikt, deri stad ingår, fördelas den kostnad för bostad eller den hyresersättning, som skall af distriktet gäldas, mellan staden å ena sidan och landsbygden å den andra i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som från staden och från landsbygden utgår, hvarefter den på landsbygden belöpande andel af samma kostnad eller hyresersättning mellan de särskilda landskommunerna fördelas efter fyrktalet.

§ 4.

Är inom provinsialläkaredistrikt extra provinsialläkare anställd, må derigenom icke någon inskränkning ske i extra provinsialläkaredistriktets skyldighet att deltaga i kostnaden för anskaffande och underhåll af bostad eller i utgörandet af hyresersättning åt provinsialläkaren.

§ 5.

Närmare föreskrifter angående provinsialläkarebostads beskaffenhet samt läkarens rättigheter och skyldigheter i afseende å sådan bostad, äfvensom i fråga om handhafvandet af ärenden angående bostad eller hyresersättning åt provinsialläkare, meddelas af Kongl. Maj:t.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1891.

I sammanhang härmed vill Kongl. Maj:t meddela Riksdagen:

att, om dessa förslag varda af Riksdagen bifallna, Kongl. Maj:t kommer att framdeles, med upphäfvande eller ändring i erforderliga delar af nu gällande bestämmelser i dessa ämnen, utfärda, att gälla från och med det den nya löneregleringen för provinsialläkarne börjar tillämpas:

dels instruktion för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten;

dels reglemente angående bostad eller hyresersättning åt provinsialläkare;

båda dessa författningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiterades förslag med de smärre ändringar deri, som kunna finnas nödiga;

dels ock taxa för arfvode åt visse i civil tjenst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjensteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse komiterades förslag utvisar, med de ändringar deri, som i statsrådsprotokollet angifvits;

äfvensom att erforderlig ändring i 33 § af gällande helsovårdsstadga, för att bringa densamma i öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelser i instruktionen, kommer att af Kongl. Maj:t vidtagas;

samt att Kongl. Maj:t vill framdeles, sedan af inkommande ansökningar om statsbidrag till aflönande af extra provinsialläkare sig visat, i hvilken omfattning statens medverkan härutinnan må varda tagen i anspråk, hos Riksdagen göra framställning om uppförande i riksstaten af det anslag, som för ändamålet kan finnas erforderligt.»

Denna kongl. proposition har af båda kamrarne hänvisats till statsutskottets förberedande behandling; hvarjemte till utskottet remiterats följande i hithörande ämnen väckta motioner, deruti hemstälts:

1:o af herr *P. J. von Ehrenheim* (motion n:o 52 inom Första Kamraren):

att Riksdagen måtte afslå Kongl. Maj:ts proposition om antagande af lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare; och besluta:

att provinsialläkare, som inginge på ny stat eller hädanefter utnämndes, skulle, jemte de löneförmåner, som i öfrigt honom tillkomme, erhålla hyresersättning af statsmedel efter 750 kronor om året; dock att på Kongl. Maj:ts pröfning finge bero, om och i hvad mån sådan ersättning skulle tillkomma provinsialläkare i distrikt, der bostad, tillkommen på grund af donation, funnes;

att ett emot denna utgift svarande belopp måtte för 1891 å ordinarie stat å 8:de hufvudtiteln uppföras; samt

att provinsialläkaredistrikt, som, då detta beslut trädde i kraft, redan inrättat bostad åt provinsialläkaren, skulle vara berättigadt att från den dag, då provinsialläkaren blefve berättigad till hyresersättning, förfoga öfver bostaden med hvad dertill hörde;

2:o) af herr *J. A. Lundström* (motion n:o 42 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte bevilja ett årligt anslag af 3,000 kronor för inrättande af ett extra provinsialläkaredistrikt, omfattande Norsjö och Malå tingslag i Vesterbottens län, med namn och station: Norsjö;

3:o) af herr *L. Persson* i Heljebol (motion n:o 161 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen antingen måtte bevilja ett årligt anslag af 3,000 kronor för ett nytt provinsialläkaredistrikt, omfattande Gillbergs härad, med station i Gillberga socken af Vermlands län, eller att, om detta ej kunde af Riksdagen bifallas, ett anslag såsom bidrag till distriktsläkarens afföning måtte utgå med 1,500 kronor;

4:o) af herrar *N. Boström* i Bodbyn och *J. A. Lundström* (motion n:o 204 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte besluta en ändring af § 4 i lagen angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare, derhän:

att kommun eller kommuner, hvilka på egen bekostnad anställde extra provinsial- eller distriktsläkare, måtte, så länge de dermed fortfarande, befrias från skyldighet att deltaga i kostnaden för anskaffande och underhåll af bostad eller utgörandet af hyresersättning åt provinsialläkaredistriktet;

5:o) af herr *O. Melin*, med hvilken herr *J. Bratt* m. fl. instämt, (motion n:o 211 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte besluta, att, derest förslaget om förste provinsialläkare och dermed snmmanhängande ändringar i kongl. helsevårdsstadgan i öfrigt komme att godkännas, ett tillägg dock måtte göras, som förklarade, att tillämpning icke skulle ske på de städer, hvilka för tillgodoseende af sina sanitära intressen anställt särskild stadsläkare, som i sådan egenskap uteslutande sysselsatte sig med stadens helsevårdsärenden;

6:o) af herr *G. Sundberg* från Haparanda (motion n:o 213 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte bevilja anslag till enahanda belopp i lön och tjänstgöringspenningar, som i anledning af den nådiga propositionen angående ordnande af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården

i riket kunde vardas för provinsialläkarne bestämd, för ett nytt provinsialläkaredistrikt inom Norrbottens län, omfattande Öfver-Torneå, Hietaniemi och Korpilombola kommuner, med station för läkaren i Matarengi kyrkoby i Öfver-Torneå socken;

7:o) af herrar *E. Olsson* i Kyrkebol och *N. Pehrsson* i Önnerud (motion n:o 214 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte bevilja anslag till enahanda belopp i lön och tjänstgöringspenningar, som i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ordnande af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården i riket kunde vardas för provinsialläkarne bestämd, för ett nytt provinsialläkaredistrikt inom Vermlands län, omfattande Bogens kapell samt norra delen af Gunnarskogs och nordvestra delen af Gräsmarks församling med Lekvattnets kapell; samt

8:o) af herr *J. Andersson* i Baggböle (motion n:o 231 inom Andra Kammaren):

att Riksdagen måtte för ett nytt provinsialläkaredistrikt inom Vesterbottens län, omfattande norra Degerfors' samt öfre delarne af Vännäs' och Säfvars kommuner, med station för läkaren i Degerfors' kyrkoby, bevilja anslag till enahanda belopp i lön och tjänstgöringspenningar, som i anledning af den nådiga propositionen angående ordnandet af den allmänna och enskilda helso- och sjukvården i riket för provinsialläkarne kunde blifva bestämdt.

Anmälan om
öfverlem-
nande till
sammansatt
stats- och lag-
utskott af för-
slaget till lag
ang. bostad
m. m.

Vid behandlingen af den del af den kongl. propositionen, som innehåller förslag till Lag angående skyldighet att anskaffa och underhålla bostad eller lemna hyresersättning åt provinsialläkare, äfvensom af herr von Ehrenheims samt herrar Bøströms och Lundströms ofvanomförmälda motioner angående afslag å eller ändring i berörda förslag, har utskottet ansett nödigt att, på sätt i § 47 riksdagsordningen sägs, till öfverläggning sammanträda med lagutskottet; och läser det sålunda sammansatta utskottet, jemlikt nyssnämnda grundlagsparagraf, komma att i berörda frågor afgifva särskildt utlåtande, deruti det yttrande, hvartill omständigheterna kunna föranleda, jemväl torde komma att meddelas rörande det i propositionen oförmälda förslaget till Reglemente angående bostad och hyresersättning åt provinsialläkare; hvilket utskottet ansett sig här böra för Riksdagen

anmäla.

Beträffande innehållet i det uti propositionen åberopade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 31 december 1889 tillåter sig utskottet i allmänhet hänvisa till sjelfva protokollet, sådant detsamma finnes propositionen bilagdt, och får här nedan ur samma protokoll på vederbörliga ställen allenast anmärka de delar, å hvilka utskottet af någon anledning ansett uppmärksamheten särskildt böra fästas.

Af de i propositionen omförmälda författningsförslagen äro förslaget till instruktion för provinsialläkare m. fl., taxeförslaget och förslaget till ändringar i helsovårdsstadgan såsom bilagor litt. »A», »B» och »C» vidfogade detta utlåtande.

De motioner, öfver hvilka det tillkommer utskottet att här afgifva yttrande, hafva af utskottet behandlats i sammanhang med de delar af Kongl. Maj:ts förslag, hvilka de närmast beröra.

Hvad då först angår den särdeles viktiga del af det föreliggande organisationsförslaget, som afser inrättande af 24 förste provinsialläkarebefattningar, så har utskottet af hvad till statsrådsprotokollet (sid. 51—56) derom anförts fått den uppfattning, att, derest den ifrågasatta nya institutionen komme till stånd, den sedan länge sväfvande frågan om införande af förbättrade anordningar för den allmänna helso- och sjukvårdens öfvervakande skulle erhålla en synnerligen lycklig lösning. Genom anställande af dylika läkare, hvilka i första hand skulle hafva till uppgift att utöfva inseendet öfver den allmänna helso- och sjukvården inom de särskilda länen samt att med råd och biträde tillhandaga Konungens befallningshafvande i dithörande ärenden, synas nemligen de kraf i fråga om sundhetsväsendets utveckling, som i en senare tid med allt större styrka stälts på staten, blifva i afsevärd mån uppfyllda, på samma gång anordningen, att förste provinsialläkaren tillika eger att bestrida provinsialläkaretjensten i det residensstaden närmast angränsande provinsialläkaredistriktet, gör det för staten möjligt att tillgodose dessa kraf utan att derigenom ådraga sig oskäligen kostnader. Garanti för att de olika åligganden, som skulle tillkomma förste provinsialläkaren, i verkligheten kunde blifva uppfyllda, synes jemväl kunna med jemförelsevis obetydliga kostnader beredas genom anställande af biträdande provinsialläkare med de skyldigheter, som af komiterade föreslagits.

Utskottet anser sig för den skull böra förorda antagandet af Kongl. Maj:ts förslag om inrättande af förste provinsialläkare. Hvad närmare beträffar kostnaderna för förslagets genomförande inhemtas af statsrådsprotokollet (sid. 53—54), hurusom komiterade föreslagit, att *förste*

*Förste provinsialläkare
m. m.*

provinsialläkarne skulle utöfver sina lönevillkor såsom provinsialläkare endast erhålla tjänstgöringspenningar, i allmänhet till belopp af 1,500 kronor, men i sex län, nemligen Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands, Gotlands, Blekinge och Hallands, till belopp af allenast 1,000 kronor, samt att *biträdande provinsialläkarne*, hvilkas hufvudsakliga inkomst komme att bero på enskild praktik, skulle, med åtnjutande af den nu mera än förr skattade förmånen af tjänstårsberäkning vid befordran i likhet med civile läkare i statens tjänst, af statsverket bekomma endast ett mindre arfvode, som af komiterade beräknats, med afseende å den större eller mindre utsigten till enskild praktik i de särskilda residensstäderna, för 4 till 1,000 kronor, för 8 till 750 kronor och för de öfrige 12 till 500 kronor om året.

Sammanlagda beloppet af förste provinsialläkarnes tjänstgöringspenningar skulle således uppgå till 33,000 kronor samt af biträdande provinsialläkarnes arfvoden till 16,000 kronor årligen, således tillhopa till 49,000 kronor. Då härtill lägges den utgift, som skulle föranledas af förste provinsialläkarnes tjänsteresor, och som af komiterade beräknats till 28,800 kronor om året, då hvarje förste provinsialläkare antagits skola minst 2 månader årligen uppehålla sig på sådana resor, skulle hela kostnaden för den af komiterade föreslagna nya anordningen belöpa sig till 77,800 kronor om året.

Af Kongl. Maj:ts förslag till lönestat för provinsialläkarecorpsen visar sig, att Kongl. Maj:t biträdt komiterades förslag angående förste provinsialläkarnes aflöningsförmåner, och af hvad Kongl. Maj:t hemställt i fråga om förhöjning, efter ändring af anslagstiteln, af förslagsanslaget till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, framgår, på sätt nedan vidare kommer att utvecklas, att Kongl. Maj:t godkänt jemväl komiterades förslag rörande biträdande provinsialläkarnes aflöning samt komiterades beräkningar angående utgifterna för förste provinsialläkarnes tjänsteresor. Hvad af Kongl. Maj:t uti nu ifrågavarande hänseenden sålunda föreslagits har icke gifvit anledning till någon utskottets erinran.

*Ifrågasatta
nya
provinsial-
läkare-
distrikt.*

I komiterades uppdrag ingick, bland annat, att granska landets nuvarande indelning i läkaredistrikt och deri föreslå de förbättringar, som funnes lämpliga. I fråga härom upplyser departementschefen, bland annat, (statsrådsprotokollet sid. 61—62) att då, enligt komiterades åsigt, staten hade att tillgodose i främsta rummet den allmänna helso- och sjukvårdens kraf, och då denna statens uppgift kunde anses vara i väsentlig mån fylld genom anställande af förste provinsialläkare och användande af provinsialläkarne till nu förefintligt antal, komite-

rade, med fullt erkännande af behovet och önskvärdheten deraf, att för bestridande af den enskilda sjukvården på landsbygden ökade krafter måtte blifva för allmänheten tillgängliga, icke kunnat finna, att en vidare utveckling af den hittills varande provinsialläkareinstitutionen vore för statens ändamål nödvändig. Med denna uppfattning hade komiterade ansett sig icke böra föreslå annan tillökning i de nuvarande 137 provinsialläkarnes antal, än att derutöfver en provinsialläkare måtte anställas i Luleå, med kringliggande landsbygd såsom distrikt, för att möjliggöra bildandet af en förste provinsialläkarebefattning jemväl för Norrbottens län.

Komiterade hade likväl icke ansett, att staten skulle helt och hållet undandraga sig att medverka till afhjelpande af det synnerligen beaktansvärda behof af ökade läkarekrafter för den enskilda sjukvården, som flerstädes på landsbygden förefunnes, men komiterade hade trott det böra i hvarje särskildt fall bero på befolkningen i dessa orter att taga initiativet i sådana frågor. Likasom komiterade ansett detta vara ur principiell synpunkt riktigast, hade komiterade äfven funnit det vara förenadt med stora praktiska svårigheter för staten att anordna nya läkaredistrikt i olika delar af landet, med läkare uteslutande eller till största delen aflönade af statsmedel, utan att derigenom gifva anledning till berättigad klagan från andra orter, hvarest behovet af ökade läkarekrafter gjort sig kanske i lika hög grad känbart.

För sättet, hvarpå enligt komiterades uppfattning den enskilda sjukvårdens anspråk på statens ytterligare medverkan lämpligast skulle kunna tillgodoses, får utskottet nedan vid behandlingen af Kongl. Maj:ts förslag angående grunden för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare närmare redogöra. I detta sammanhang har utskottet endast att framhålla, att *medicinalstyrelsen*, som förklarar sig icke hafva något att i hufvudsak erinra mot komiterades ifrågavarande förslag, dervid anmärkt, att, äfven om förslaget bifölles, staten icke torde komma att fransäga sig att, om behovet så skulle kräfva, inrätta nya provinsialläkaredistrikt, i hvilket afseende styrelsen ansåge, att i de nordligaste och mest aflägsna delarna af riket ett eller annat sådant distrikt nog ännu skulle kunna ifrågasättas, samt att *departementschefen* yttrat (statsrådsprotokollet sid. 64), att han icke kunde annat än erkänna grunden för komiterades förslag vara riktig, att nemligen, då dels genom anställande af 24 förste provinsialläkare, dels genom de nuvarande 137 provinsialläkarne jemte den ifrågasatte nye provinsialläkaren i Luleå vore tillräckligt sörjdt för statens egentliga uppgifter, den allmänna helso- och sjukvården, de rättsmedicinska förrättningarna och tillsynen öfver medicinalväsendet med hvad dertill

hörde, icke några nya provinsialläkaredistrikt, utom, såsom medicinalstyrelsen antydt, i särskilda undantagsfall, borde bildas och ett ytterligare antal provinsialläkaretjenster med tillhörande pensioner inrättas, men att bildandet af nytt läkaredistrikt borde grundas på ett från orten utgånet, af vissa åtaganden åtföljt initiativ, hvarigenom ortens åstundan efter ökad läkarehjelp ådagalades, samt att staten först efter en i sammanhang med dylikt initiativ anställd utredning i hvarje särskildt fall borde pröfva det anmälda behofvet och derefter bestämma det understöd, staten för inrättandet af det nya distriktet ville lemna.

Beträffande de förslag till inrättande af nya provinsialläkaredistrikt, som nu föreligga till behandling, så har utskottet, då det tillstyrkt införandet af förste provinsialläkare-institutionen, naturligen icke något att erinra mot Kongl. Maj:ts förslag om bildande af en ny provinsialläkaretjänst i Neder-Luleå socken för att möjliggöra anställandet af en förste provinsialläkare inom Norrbottens län. Deremot anser utskottet, lika med departementschefen, att i öfrigt icke några nya provinsialläkaredistrikt, utom i särskilda undantagsfall, böra bildas. Med denna uppfattning, och då behöfligheten af dylika undantag uppenbarligen bör af Kongl. Maj:t i första hand pröfvas, kan utskottet icke annat än afstyrka bifall till herrar *Sundbergs*, *Olssons* och *N. Pehrssons* samt *Anderssons* ofvanomförmälda motioner, likasom till herr *L. Perssons* motion, för så vidt samma motion afser anvisande af medel till inrättande af ett nytt provinsialläkaredistrikt.

*Grunder för
den nya
löne-
regleringen.*

I fråga om de af Kongl. Maj:t för den nya löne-regleringen föreslagna grunder anser sig utskottet till en början böra erinra, att de i punkten 6:o förekommande bestämmelser angående provinsialläkares pensionering äro affattade i öfverensstämmelse med hvad för närvarande i detta hänseende är gällande på grund af Riksdagens beslut i skrifvelse den 13 maj 1884, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens nionde hufvudtitel, med den afvikelse allenast, att provinsialläkare nu skulle *förpligtas* att vid de uppnådda lefnads- och tjänståren från befattningen afgå, derest han icke erhöle Kongl. Maj:ts tillstånd att i tjensten qvarstå. Vidare får utskottet i anledning af bestämmelsen i punkten 7:o angående provinsialläkares rätt till semester anmärka, att, enligt hvad i statsrådsprotokollet (sid. 70—71) närmare angifves, årliga kostnaden för vikariers aflöning under semestertiden, efter nuvarande personalförhållanden och under förutsättning, att alla till åtnjutande af semester berättigade provinsialläkare önskade deraf komma i åtnjutande samt dertill erhöle medicinalstyrelsens medgifvande, af departementschefen beräknats komma att uppgå till 15,300 kronor.

Samtliga de ifrågasatta villkoren för den nya löneregleringen synas utskottet vara af beskaffenhet att böra af Riksdagen bifallas. Dock har utskottet af anledning, hvarför här nedan redogöres, ansett sig böra föreslå en något förändrad lydelse af punkten 3:o. I denna punkt föreskrifves, att de med provinsialläkaretjensten förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid tjenstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller begagnat semester, *eller ock åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad*, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjensten förrättat. De kursiverade orden hafva afseende på en bestämmelse, som förekommer i § 40 mom. 3 af det utaf komiterade upprättade förslaget till instruktion för provinsialläkare m. fl., af innehåll att tjänstledighet må af Konungens befallningshafvande kunna beviljas provinsialläkare för högst en månad, derest ledigheten icke för statsverket medför utgift för vikaries aflönande, samt att, *om särskild vikarie under ledigheten icke anses behöflig*, Konungens befallningshafvande eger att uppdraga förekommande tjänsteförrättningar åt annan provinsialläkare inom länet. En sådan anordning, hvarigenom invånarne i ett provinsialläkaredistrikt under någon tid skulle kunna blifva i afsaknad af den möjlighet att erhålla billig sjukvård, som komiterades förslag, särskildt genom taxebestämmelserna och föreskriften angående regelbundet återkommande mottagningar utom stationerna (instruktionsförslaget § 25), afser att bereda, har likväl synts utskottet, med hänsyn till samme distriktsinvånares berättigade intresse, mindre lämplig. Utskottet har i stället föreställt sig, att tjänstledighet icke borde medgifvas provinsialläkare, utan att vikarie samtidigt för honom förordnades. Derest denna utskottets uppfattning godkännes, lära emellertid orden *»eller ock åtnjutit ledighet, utan att vikarie för honom varit förordnad»* böra utgå ur ifrågavarande punkt 3:o.

För så vidt Kongl. Maj:ts förslag till ny lönestat för provinsialläkarecorpsen afser förste provinsialläkarnes löneförmåner, har förslaget redan af utskottet till bifall förordats. Hvad åter den del af förslaget beträffar, som angår de öfriga provinsialläkarnes löneförmåner, inhemtas af statsrådsprotokollet (sid. 67—70), att departementschefen vid behandlingen af denna fråga anført, hurusom komiterade icke ifrågasatt någon hufvudsaklig förändring i omfånget af de förpligtelser beträffande den enskilda sjukvården, som af provinsialläkarne fordrades, men deremot ansett bestämmelser angående provinsialläkarnes ersättning för sådan sjukvård vara önskvärda. Komiterade hade förklaradt, att, sedan de jemväl uppgjort förslag till taxa för provinsialläkare med flere läkare, de, med särskild hänsyn till det inflytande, dessa taxebestämmelser

Lönestat.

kunde utöfva på läkarnes inkomster, icke kunnat undgå finna, att en förhöjning af de nuvarande aflöningsbeloppen för provinsialläkarne, hvarom på senare tider, särskildt från provinsialläkarne sjelfve, framkommit upprepade framställningar, icke längre kunde uppskjutas. Otvifvelaktigt vore, yttrade komiterade, att provinsialläkarnes nuvarande aflöningsförmåner vore otillräckliga, likasom äfven att sådan skiljaktighet rådde i fråga om statens och kommunens bidrag till provinsialläkarnes aflöning inom olika distrikt, att likformiga bestämmelser derutinnan vore af billighet och rättvisa påkallade.

För närvarande åtnjöte en hvar af rikets 137 provinsialläkare en årlig lön af 2,000 kronor, 60 hade efter tioårig tjenstgöring erhållit ett ålderstillägg af 500 kronor, 22 åtnjöte fixa tjenstgöringspenningar till olika belopp, tillhopa 17,300 kronor, och 40 hade fått sig tillagda tillfälliga tjenstgöringspenningar till belopp en hvar af 500 kronor, således tillhopa 20,000 kronor, allt årligen. Sammanlagda kostnaden härför uppginge således för närvarande till 341,300 kronor.

Derjemte erhöle 75 provinsialläkare af sina distrikt fri bostad och 3 provinsialläkare hyresbidrag till vexlande belopp, hvaremot de öfriga 59 vore i saknad af sådan förmån.

För åstadkommande af den välbehöfliga tillökning i provinsialläkarnes löneförmåner, som komiterade funnit icke kunna vidare undanskjutas, i synnerhet om provinsialläkarnes ersättning för lemnad enskild sjukvård skulle blifva bestämd genom taxa, hade komiterade, under förutsättning att det af komiterade uppgjorda förslag till taxa antoges, ansett, att den af staten utgående aflöning till provinsialläkarne borde bestämmas i första lönegraden till 2,500 kronor, deraf $\frac{3}{4}$, eller 1,875 kronor, skulle utgöra lön och $\frac{1}{4}$, eller 625 kronor, tjenstgöringspenningar, samt att provinsialläkare skulle efter tio års tjenstgöring såsom ordinarie provinsialläkare vara berättigad till ett ålderstillägg af 500 kronor och efter ytterligare fem års tjenstgöring till ett andra ålderstillägg af likaledes 500 kronor.

Jemte dessa från staten utgående löneförmåner skulle samtliga provinsialläkare vara berättigade att åtnjuta fri bostad en hvar inom sitt distrikt eller, der distriktet skulle finna sådant för sig förmånligare, hyresersättning till belopp af 750 kronor, enligt den lag angående skyldighet att bekosta och underhålla bostad åt provinsialläkaren eller i stället tillhandahålla honom hyresersättning, hvartill förslag af komiterade uppgjorts.

Mot det af komiténs flertal fattade beslut att föreslå den af staten utgående aflöningen för provinsialläkare till allenast 2,500 kronor i första lönegraden hade — upplyser departementschefen vidare — en

ledamot af komitén afgifvit reservation och föreslagit, att aflöningsförmånerna för provinsialläkarestaten måtte bestämmas i första lönegraden till 3,000 kronor, deraf $\frac{3}{4}$ eller 2,250 kronor skulle utgöra lön och $\frac{1}{4}$ eller 750 kronor skulle utgöra tjänstgöringspenningar. Flere af Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade jemväl ansett den af komiterade föreslagna aflöningen vara alldeles för låg och förklarar sig biträda reservationen.

Medicinalstyrelsen hade i denna fråga anmärkt, att den af komiterade föreslagna löneförbättringen med 500 kronor understeg den af styrelsen vid många tillfällen år efter år föreslagna regleringen af provinsialläkarnes löner; hvarjemte styrelsen vidare anført, att då man toge i betraktande provinsialläkaredistriktens alltjemt fortgående delning, hvarigenom med nödvändighet provinsialläkarnes inkomster af såväl enskild sjukvård som af tjänsteförrättningar i statens uppdrag komme att minskas, samt då sjukvård åt medellöse enligt taxeförslaget skulle ersättas med endast hälften af hvad taxan upptog, och då vidare läkarnes långvariga och kostsamma utbildningskurs, korta förvärfstid och medellifslängd toges i öfvervägande, medicinalstyrelsen för sin del funne sig icke kunna annat än fortfarande tillstyrka bifall till det af styrelsen förut afgifna förslag till reglering och förbättrande af provinsialläkarnes löneförhållanden, nemligen en utgångslön af 3,000 kronor, som dock kunde fördelas uti 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, samt två ålderstillägg af 500 kronor hvardera, att utgå det första efter 10, det andra efter 15 års väl vitsordad tjänstgöring såsom ordinarie eller efter legitimation tillförordnad provinsialläkare, hvarigenom provinsialläkarnes slutliga lön skulle uppgå till 4,000 kronor, eller samma belopp, som redan vore dem beviljadt såsom pension, och genom hvilken reglering deras kontanta aflöningsförmåner skulle blifva i det närmaste lika med dem Finlands provinsialläkare åtnjöte, nemligen 3,960 kronor i årlig lön.

Visserligen vore det — yttrar departementschefen för egen del — önskvärdt, att utgångslönen för provinsialläkarne kunde bestämmas till högre belopp än 2,500 kronor. Men med hänsyn dertill, att ersättning för lörens jemförelsevis låga belopp i viss mån skulle beredas provinsialläkarne *dels* genom rätten till fri bostad eller 750 kronors hyresersättning äfvensom till ett andra ålderstillägg, *dels* genom inrättandet af de föreslagna 24 förste provinsialläkaretjänsterna och den utsigt till befordran till sådan befattning, som för en del provinsialläkare skulle yppas, *dels* i viss mån genom den af komiterade ifrågasatta taxan, hvarigenom en, om ock låg, ersättning skulle beredas provinsialläkarne för alla göromål, äfven beträffande den s. k. fattigpraktiken, och *dels*

slutligen genom rättigheten till semester, funne departementschefen sig, under förutsättning att dessa förslag blefve genomförda, kunna förorda, att utgångslönen för provinsialläkarne bestämdes till allenast 2,500 kronor, deraf $\frac{3}{4}$ eller 1,875 kronor utgörande lön och $\frac{1}{4}$ eller 625 kronor tjänstgöringspenningar, med två ålderstillägg efter 10 och 15 års tjänstgöring såsom ordinarie provinsialläkare, så att slutlönen kommer att utgöra 3,500 kronor. Lämpligheten af att fördela aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar, såsom komiterade föreslagit, äfvensom billigheten af att medgifva provinsialläkarne, utöfver det redan nu till dem utgående ålderstillägg å 500 kronor, ett andra ålderstillägg å enahanda belopp efter ytterligare 5 års tjänstgöring, låge i så öppen dag, att departementschefen ansåge sig icke behöfva upprepa de skäl, som för dessa förslag blifvit af komiterade anförda.

Den förhöjning i provinsialläkarnes nuvarande aflöningsbelopp, som den föreslagna nya lönestatens antagande skulle medföra, synes utskottet vara af rättvisa och billighet påkallad, under förutsättning att taxebestämmelser, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af komiterade föreslagna, blifva för provinsialläkarne gällande. Då frågan om införandet af dessa taxebestämmelser emellertid synes utskottet stå i det allra närmaste sammanhang med ett godkännande af den nya lönestaten, föreställer sig utskottet, att Riksdagen icke bör bifalla det framlagda förslaget till lönestat, utan att på samma gång verklig garanti erhålles icke allenast för att taxebestämmelser af den beskaffenhet, som af Riksdagen godkännes, varda af Kongl. Maj:t utfärdade, utan ock för att ändring i dessa bestämmelser icke af Kongl. Maj:t vidtages utan Riksdagens hörande. Med denna uppfattning, och då de bestämmelser i ämnet, som, enligt Kongl. Maj:ts i propositionen afgifna förklaring skulle komma att blifva gällande, derest de Riksdagens godkännande underställda förslagen blefve af Riksdagen bifallna, synas utskottet i vissa delar böra blifva föremål för ändring, anser sig utskottet böra tillstyrka Riksdagen att vid antagandet af den nya lönestaten fästa det vilkor, att en taxa utfärdas af den lydelse, utskottet här nedan, efter granskning af det framlagda taxeförslaget, kommer att närmare angifva.

Fixa tjänstgöringspenningar.

Såsom ofvan blifvit angifvet, utgå för närvarande till 22 provinsialläkare s. k. fixa tjänstgöringspenningar till ett sammanlagdt belopp af 17,300 kronor. I fråga härom hafva komiterade i sitt afgifna betänkande (allmänna motiveringen sid. 196) anført följande:

Obestriddigt vore, att vissa provinsialläkaredistrikt på grund af fysiska och klimatiska orsaker, ringa folkantal och stor utsträckning vore mer än andra besvärliga att sköta, på samma gång de vanligen

gåfve lägre inkomster af den enskilda praktiken. Ett billigt afseende härå låge ock till grund för de så kallade fixa tjänstgöringspenningarna, hvilka tid efter annan till ett sammanlagdt belopp af 17,300 kronor beviljats 22 särskilda provinsialläkaredistrikt, företrädesvis inom Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län. Dessa vid distrikten fästade, på grund af särskilda för distriktet egendomliga förhållanden tillkomna lönetillskott hade komiterade ansett ega fog och åtminstone icke böra indragas förr än, efter vederbörandes hörande, utrönt, att distriktet genom förändrade folkmängds- och kommunikationsförhållanden vunnit likställighet med provinsialläkaredistriktet i allmänhet; och som komiterade icke varit i tillfälle att anställa den för hvarje särskildt distrikt i sådant hänseende nödiga utredning, hade förslag om indragning i större eller mindre mån af ifrågavarande tjänstgöringspenningar icke kunnat af komiterade framställas.

I sin till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelse hafva komiterade emellertid framhållit önskvärdheten af att Kongl. Maj:t måtte tillse, huruvida, efter nuvarande tjänstinnehafvarnes afgang och sedan erforderlig utredning i hvarje särskildt fall egt rum, några besparingar skulle i nu ifrågavarande hänseende lämpligen kunna vidtagas. För sin del har Kongl. Maj:t, såsom af den kongl. propositionen framgår, ansett, att oförmälda tjänstgöringspenningar borde bibehållas, till dess om dem kunde blifva annorlunda bestämdt.

Ehuru utskottet icke kan annat än finna det i och för sig oegentligt, att vid en lönereglering af sådan omfattning, som den förevarande, aflöningsförmåner af ifrågavarande art förblifva oförändrade, måste utskottet å andra sidan erkänna nödvändigheten af att vid vissa provinsialläkarebeställningar löneförmånerna blifva något högre än vid de öfriga. Då det emellertid vill synas utskottet, som om indragning eller nedsättning af de nu utgående fixa tjänstgöringspenningarne i vissa fall lämpligen skulle kunna ega rum vid de nuvarande tjänstinnehafvarnes afgang, samt det i alla händelser lärer vara angeläget, att den af komiterade nödig ansedda utredningen i förevarande afseende kommer till stånd, anser sig utskottet, som emellertid tillstyrker Riksdagen att bifalla hvad Kongl. Maj:t nu föreslagit i fråga om de fixa tjänstgöringspenningarne, böra hemställa, att Riksdagen, vid anmälan af sitt beslut härom, må hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån indragning af eller nedsättning till beloppet af de fixa tjänstgöringspenningarne må kunna ega rum samt, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma med den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

*Ålders-
tilläggens ut-
gående af
hufvudtitelns
allmänna för-
slagsanslag
för ålders-
tillägg.*

Hvad Kongl. Maj:t föreslagit derom, att, då åldertilläggens belopp icke kunde en gång för alla till siffran bestämmas, desamma måtte likasom hittills det provinsialläkarne efter tio års tjenstgöring redan tillkommande ålderstillägg, fastställas att utgå af hufvudtitelns allmänna förslagsanslag för ålderstillägg, har icke gifvit anledning till någon utskottets erinran.

*Förhöjning
af anslaget
till medicinal-
styrelsen med
dertill höran-
de stater.*

Enligt hvad ofvan vid behandlingen af förslaget om inrättande af förste provinsialläkarebefattningarne blifvit nämndt, skulle sammanlagda beloppet af de förste provinsialläkarne i sådan egenskap tillkommande årliga tjenstgöringspenningar uppgå till 33,000 kronor. Aflöningen vid den ifrågasatta nya provinsialläkaretjensten i Neder-Luleå socken skulle åter, på sätt den föreslagna lönestaten gifver vid handen, utgöra 2,500 kronor, under det att den löneförbättring, som i första lönegraden skulle komma de nuvarande 137 provinsialläkarne till del, vid det förhållande att en hvar af dem i stället för den nu utgående lönen, 2,000 kronor, skulle erhålla en aflöning af 2,500 kronor, komme att belöpa sig till 68,500 kronor.

För beredande af medel till bestridande af ifrågavarande, till sammanlagdt 104,000 kronor uppgående kostnader har Kongl. Maj:t föreslagit, att det under åttonde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, nu 389,675 kronor, måtte höjas med nyss angifna belopp, 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor; och får utskottet, under erinran att den ökade kostnad, statsverket skulle få vidkännas för beredande åt de nuvarande provinsialläkarne af den omförmälda löneförbättringen i första lönegraden, i sjelfva verket, då det under senare åren utgående extra ordinarie anslag å 20,000 kronor årligen för beredande af tillfällig löneförbättring åt provinsialläkare icke vidare skulle utgå, komme att utgöra allenast 48,500 kronor, tillstyrka bifall till hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit.

*Förhöjning
af förslags-
anslaget till
farsoters och
smittosamma
sjukdomars
botande, med
titelns än-
dring.*

Beträffande det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till farsoters och smittosamma sjukdomars botande hafva komiterade, enligt hvad statsrådsprotokollet gifver vid handen, föreslagit åtskilliga förändringar. Sålunda hafva komiterade ansett (statsrådsprotokollet sid. 76), att kostnaderna för förste provinsialläkarnes resor och förrättningar, arfvodena åt de biträdande provinsialläkarne samt kostnaderna för aflöning af provinsialläkarnes vikarier under semestertiden lämpligen kunde utgå af ifrågavarande anslag efter ändring af dess titel till »anslag för bestridande af kostnader för all-

män helso- och sjukvård». Den förhöjning i anslaget, som i följd häraf kunde anses nödig, skulle emellertid enligt komiterades förslag till någon del kunna undvikas genom besparingar å anslaget i två olika hänseenden.

Först och främst kunde nemligen, enligt komiterades åsigt, den förmån att på statens bekostnad erhålla fria läkemedel, som för närvarande förefinnes för vissa fattiga sjuke och till hvars beredande medel utgå från omförmälda anslag, utan olägenhet upphöra. I fråga härom har af komiterade hufvudsakligen anförts (statsrådsprotokollet sid. 73—76), att det allmänna stadgandet om denna förmån förekomme i 11 § af kongl. instruktionen för provinsialläkare i riket den 13 juni 1822, hvori bestämdes, att af »medicinalfonden» skulle ersättas medicamentskostnader för de fattige, hvilka enligt församlingens på allmän sockenstämma afgifna intygande vore att anse såsom sådane, äfvensom för de fattiga sjuke, hvilka enskildt anlitate provinsialläkaren och vore försedda med presterskapets intyg om deras fattigdom. Genom sundhetskolegii cirkulär den 25 mars 1861 hade dock med stöd af den numera upphäfdade kongl. förordningen den 30 december 1857 angående hvad till förekommande och hämmande af farsoter och smittosamma sjukdomar iakttagas borde, blifvit till vederbörande läkares efterrättelse erinradt, att kommunen endast vid yppad allmännare sjuklighet och farsoter äfvensom smittosamma sjukdomar egde att för läkemedel, som af provinsialläkaren förordnades åt fattiga sjuke, hvilkas oförmåga att dem betala vore å kommunalstämma behörigen intygad, åtnjuta ifrågavarande rätt till godtgörelse. Derjemte hade påpekats att, enär tjenstehjonsstadgan bjöde, att läkemedel för sjukt tjenstehjon borde af husbonde bekostas, och fattigvårdsstadgan innehölle, att hvarje kommun skulle lemna vård åt sina fattige, vore provinsialläkarens rättighet att lemna fria läkemedel åt fattiga sjuke, som enskildt anlita honom, inskränkt, utom vid farsoter och smittosamma sjukdomsfall, egentligen till de fall, då nödställda personer, hvilka icke tillhörde någondera af förenämnda kategorier, anlitate hans hjälp. Genom särskilda kongl. bref, hvilka dock numera vore upphäfdade, hade fria medikamenter på medicinalfondens bekostnad varit äfven under vanliga sjukdomsförhållanden medgifna åt fattiga och medellösa patienter å Öster- och Vester-Rekarnes lasarett i Eskilstuna samt åt fattiga sjuke i Uddevalla och i Karlskrona.

I enlighet med förenämnda cirkulär och den praxis, som vid granskningen i medicinalstyrelsen af inkomna räkningar å fria läkemedel utbildat sig, betalades af statsmedel numera i allmänhet endast

de läkemedel, som af provinsialläkare föreskrefves för fattiga sjuke, hvilka icke åtnjöte fattigunderstöd eller vore i enskild tjenst anställda.

Då nu fattigvårdssamhälle enligt gällande fattigvårdslagstiftning vore pligtigt att ansvara för sina fattiges sjukvård och således äfven för de läkemedel, som dertill erfordrades, samt komiterade sökt, enligt deras förslag till taxa för läkare, bereda kommun möjlighet att för sina fattiga och mindre bemedlade medlemmar erhålla läkarevård mot ersättning till endast halfva beloppet af hvad komiterade ansett såsom i allmänhet skälig ersättning för läkarens hjälp, funne komiterade kommunerna på landsbygden icke böra tillerkännas rätt att på statens bekostnad åtnjuta fria läkemedel för sina sjuka fattigunderstödstagare, utan att, i öfverensstämmelse med den praxis, som efter hvad nyss blifvit berördt gjort sig gällande, denna rättighet borde för dem likasom för de stadskommuner, hvilka förut åtnjutit enahanda rätt, upphöra. Likaledes ansåge komiterade skäl saknas för ett fortfarande bibehållande af rätten för mindre bemedlade, som icke åtnjöte fattigunderstöd, att bekomma fria läkemedel på statens bekostnad. En sådan från statens sida utöfvad välgörenhet måste, såsom ock visat sig vara förhållandet, utfalla synnerligen ojemnt. Denna hjälp för vissa mindre bemedlade, hvilken möjligen kunde vara på sin plats vid smittosamma sjukdomar och farsoter, lemnades dock nu, efter hvad räkningarna utvisade, hufvudsakligen dels i kroniska sjukdomar och dels vid sådana fall, der läkemedel vore af jembörelsevis mindre betydelse. Äfven med erkännande af önskvärdheten att i ömmande fall fria läkemedel skulle kunna, på grund af presterskapets intyg om behovet, beredas andra mindre bemedlade sjuke än fattigunderstödstagare, syntes dock, som om denna angelägenhet lämpligare borde tillhöra kommunens än statens omsorg. Någon synnerlig tunga för kommunen att lemna denna hjälp skulle enligt komiterades åsigt icke heller uppkomma, om kommunen, med användande af den utväg komiterade i sådant afseende sökt bereda, läte sig angeläget vara att efter läkarens anvisning hemtaga större förråd af läke- och desinfektionsmedel, deraf mindre bemedlade kunde med ringa kostnad för kommunen fritt erhålla hvad läkaren af sådana medel för dem föreskrefve.

Bibehölles åter rättigheten att å medicinalgondonen förskrifva medicamenter till fattiga sjuke och komme, såsom troligt vore, denna rättighet att, sedan uppmärksamheten derå blifvit fäst, af provinsialläkare i riket mera allmänt tagas i användande, skulle, såsom det redan visat sig dels i Karlskrona, der denna utgift under ett år stigit till nära 27 procent af hela det till fria läkemedel disponerade anslagsbeloppet, och dels i ett och annat provinsialläkaredistrikt, som bekommit ända till

13 procent deraf, utgifterna härför inom kort uppbringas till ett belopp, som hvarken vore rimligt eller stode tillsammans med de öfriga viktiga ändamål, för hvilka ifrågavarande anslag vore afsedt.

Den besparing å berörda anslag, som skulle uppstå genom upphörandet af statens åtagande att bekosta läkemedel åt särskilda kommuners fattighjon eller mindre bemedlade medlemmar har af komiterade antagits uppgå till omkring 15,000 kronor om året.

Den andra, enligt komiterades åsigt, möjliga besparingen å anslaget skulle beredas genom vissa förändrade föreskrifter rörande bestridandet af kostnaderna för de s. k. epidemiresorna.

Under framhållande, huru utgifterna för läkares resor vid inträffade farsoter eller smittosamma sjukdomar vore i ett betänkligt stigande och från år 1876 till 1885 ökats från 30,873 kronor till 61,519 kronor äfvensom att anslaget i vissa fall missbrukades derigenom, att läkarne anmodades företaga dylika resor på statens bekostnad äfven i fall, der det endast gälde enskild sjukvårds tillgodoseende, hafva komiterade nemligen (statsrådsprotokollet sid. 71—72), för vinnande af rättelse härutinnan och för åstadkommande af besparing å anslaget, föreslagit, dels att resor på statens bekostnad skulle inskränkas till fall af de i kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare af den 19 mars 1875 § 20 omförmälda sjukdomarna kolera, smittkoppor, tyfus, tyfoidfieber, skarlakansfeber, difteri och rödsot, och dels att, så länge någon af dessa sjukdomar inom en kommun uppträdde endast i spridda fall, utan att sjukdomen kunde anses hafva öfvergått till farsot, kostnaderna för läkares resor skulle bestridas till hälften af staten och till hälften af vederbörande kommun. Kallelse att företaga ifrågavarande resor skulle utfärdas icke af presterskapet utan endast af kommunalnämndens ordförande, enär en del af utgifterna skulle drabba kommunen. Sedan sjukdomen öfvergått till farsot, ifall så inträffade, skulle staten deremot ensam bekosta resorna, hvartill förordnande då skulle, på framställning af kommunalnämnden och på grund af bifogadt yttrande af provinsialläkaren, meddelas af länsstyrelsen.

För tre af de såsom farligast ansedda bland ofvannämnda sjukdomar, nemligen kolera, tyfus och smittkoppor, skulle likväl läkaren, då han erhållit kännedom, att fall deraf inom distriktet inträffat, ega att på statens bekostnad företaga tjänsteresa på eget initiativ utan förordnande eller kallelse.

Komiterades förslag uti nu ifrågavarande hänseende finnes närmare formuleradt i § 27 af det upprättade förslaget till instruktion för provinsialläkare m. fl. Den minskning i anslaget till farsoters och smitto-

samma sjukdomars botande, som genom ett bifall till komiterades förslag skulle uppkomma, har af komiterade beräknats till minst 15,000 kronor om året.

Enligt hvad statsrådsprotokollet gifver vid handen, har departementschefen icke haft något att erinra vare sig mot komiterades hemställan, att kostnaderna för förste provinsialläkarnes tjänsteresor samt de biträdande provinsialläkarnes och provinsialläkarevikariernes aflöning skulle, efter anslagstitelns ändring, bestridas från ifrågavarande anslag, eller mot komiterades förslag om upphörande af rätten till fria läkemedel. Beträffande åter de förslag, komiterade framställt i fråga om de s. k. epidemiresorna, har departementschefen anført (statsrådsprotokollet sid. 72), att de fleste af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot dessa förslag, med undantag af det, som afsåge att gifva provinsialläkare rätt att vid inträffande fall af kolera, tyfus och smittkoppor på eget initiativ företaga tjänsteresor, gjort mycket allvar samma invändningar, under framhållande dels deraf, att det vore att befara, att kommunalnämndsordförande, som icke hade tjänstemannansvar, skulle, för att bespara sin kommun utgifter, i det längsta dröja med läkares tillkallande, hvarigenom tillfället att i god tid isolera de första sjukdomsfallen och bekämpa sjukdomens utbredning mången gång skulle gå förloradt och möjligen staten, i stället för den påräknade besparingen, ådragas vida större utgifter, ifall sjukdomen öfverginge till farsot, dels af den tidsutdrägt och de omvägar, som skulle vållas genom forskriften att, innan länsstyrelsen kunde meddela provinsialläkaren förordnande att företaga tjänsteresa för utbruten farsot, anmälan af kommunalnämnd, åtföljd af läkarens utlåtande, som bestyrkte närvaron af en farsot, måste afvaktas, dels ock af de svårigheter, som i synnerhet inom aflägsna kommuner i de nordliga länen, der afstånden till kommunalnämndens ordförande vore stora och postgången långsam, skulle vållas, ifall icke presterskapet vidare skulle få meddela provinsialläkaren kallelse att företaga tjänsteresa till ställe inom församling af distriktet, der smittosam sjukdom yppats, hvarför framhållits önskvärdheten af att dylika kallelser borde få utfärdas jemväl af presterskap och ledamot af nämnden.

Medicinalstyrelsen hade i detta hänseende anført, att styrelsen, som väl insåge det välmenande och berättigade i försöket att minska de stigande utgifterna för ifrågavarande tjänsteresor, men som dock i första rummet ansåge sig skyldig att betrakta frågan ur den allmänna helso- och sjukvårdens synpunkt, måste på de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda grunder jemväl afstyrka bifall till detta nya förslag, såvidt detsamma afsåge, att kommunen skulle till hälften del-

taga i kostnaden för dessa resor, enär styrelsen befarade, att i många fall det så ytterst viktiga omhändertagandet af de första sjukdomsfallen skulle fördröjas eller uteblifva genom detta stadgande och den smittosamma sjukdomen derigenom få tillfälle att utbreda sig och öfvergå till farsot, till följd hvaraf, förutom allt lidande för de enskilde, äfven statens omkostnader skulle, långt ifrån att minskas, mången gång tvärtom betydligt ökas.

Deremot ansåge styrelsen goda skäl föreligga för stadgandet, att ifrågavarande tjänsteresor på statens bekostnad måtte inskränkas till de sju uppräknade sjukdomarna, likasom för ett medgifvande, att läkaren måtte utan särskildt förordnande eller kallelse få företaga tjänsteresa för bekämpandet af de tre farligaste bland dem, kolera, tyfus och smittkoppor.

Äfvenledes ansåge styrelsen det nu gällande stadgandet böra bibehållas, hvarigenom rättighet medgäfves jemväl för vederbörande presterskap att, om utbrott af smittosam sjukdom tidigare komme till dess än till kommunalnämndsordförandens kunskap, tillkalla läkaren, äfvensom för Kongl. Maj:ts befällningshafvande att på anmälan af kommunal- och helsovårdsnämnds ordförande, presterskap eller vederbörande läkare utfärda förordnande för denne att företaga tjänsteresa, hvilket i synnerhet vore af vikt, då förnyade besök inom samma kommun under gängse farsot vore erforderliga, helst dylika upprepade resor i regeln borde företagas endast på länsstyrelses förordnande, hvarigenom det öfverklagade missbruket af resorna äfven skulle till stor del kunna förekommas.

Då numera på landsbygden finnes flera ställen med större hopad befolkning, för hvilka helsovårdsstadgan i hvad den afsåge stad vore i tillämpliga delar gällande och hvarest särskild helsovårdsnämnd finnes tillsatt, borde dennas ordförande erhålla samma rätt att tillkalla vederbörande läkare, som tillkomme ordförande i kommunalnämnd.

Med afseende å hvad sålunda andragits mot komiterades förslag i förevarande del, ansåge departementschefen detsamma böra bifallas endast i den mån och på det sätt medicinalstyrelsen tillstyrkt.

För sin del är utskottet af samma mening som departementschefen beträffande de förslag, komiterade framställt rörande det ifrågavarande anslaget. Endast hvad frågan om ändrade bestämmelser med afseende å de s. k. epidemiresorna beträffar, har utskottet hyst någon tvekan att biträda departementschefens uppfattning, enär hvad komiterade föreslagit till förebyggande af missbruk i fråga om anslagets anlåtande till dylika resor samt till åstadkommande i sammanhang dermed af besparing å anslaget synts utskottet förtjent af uppmärksam-

het, men då faran för missbruk af den art, som nu lärer förekomma, i allt fall till väsentlig del, jemväl enligt medicinalstyrelsens af departementschefen omfattade förslag, synes vara undanröjd dels derigenom, att de sjukdomar, vid hvilka dylika resor finge företagas, inskränkts till sju uppgifna, dels ock genom den utan anmärkning lemnade bestämmelsen i mom. 3 § 27 af instruktionsförslaget, att provinsialläkare, då dylik resa ifrågasättes, eger skyldighet att ingå i pröfning af den anmälda sjukdomens beskaffenhet och, derest han finner densamma vara af sådan art, att resa icke bör företagas, derom underrätta vederbörande, har utskottet låtit sina betänkligheter i detta afseende falla.

Då, enligt hvad ofvan å särskilda ställen blifvit omförmäldt, årliga kostnaderna beräknats för förste provinsialläkarnes resor och för rättningar till

kronor 28,800: —	
för aflöning af de biträdande provinsialläkarne till	„ 16,000: —
för aflöning af provinsialläkarnes vikarier under semestertiden till	„ 15,300: —
summa	kronor 60,100: —

medan åter den besparing, som skulle uppstå genom npphörandet af statens åtagande att bekosta läkemedel åt vissa fattiga sjuke, antagits skola årligen uppgå till omkring

„ 15,000: —	
komme följaktligen det belopp, hvarmed det ifrågasvarande anslaget för ofvan omförmälda ändamål borde höjas, att utgöra	„ 45,100: —

eller i rundt tal 45,000 kronor.

Enär meranämnda anslag, för närvarande fastställt till 100,000 kronor, under de senare åren icke till fullo tagits i anspråk för dermed afsedda ändamål, i det att deraf utgått år 1886 94,730 kronor 59 öre, år 1887 95,662 kronor 4 öre och år 1888 86,983 kronor 88 öre, samt antagligt vore, att icke alla till semesters åtnjutande berättigade provinsialläkare komme att begagna sig af denna förmån, har Kongl. Maj:t jemväl ansett en förhöjning af 45,000 kronor vara tillräcklig för att samtliga med anslaget afsedda ändamål skulle kunna tillgodoses, hvarför Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja anslaget med nyssnämnda belopp, 45,000 kronor, till 145,000 kronor; och har utskottet icke något att erinra mot Kongl. Maj:ts förslag i denna del.

Extra provinsialläkare. Grunden för statens bidrag till deras aflönande.

Af hvad utskottet vid behandlingen af frågan om inrättande af nya provinsialläkaredistrikt anfört framgår, att komiterade ansett, det staten borde medverka till afhjelpande af det behof af ökade läkarekrafter för den enskilda sjukvården, som på landsbygden flerstädes

förefinnes, ehuru komiterade trott det böra i hvarje särskildt fall bero på befolkningen i dessa orter att taga initiativet i dylika frågor. Af statsrådsprotokollet (sid. 62—63) inhemtas vidare, att komiterade föreställt sig, att det lämpligaste sättet för en dylik statens medverkan vore införandet af den ordning, att då hos Kongl. Maj:t framställning gjordes om erhållande af statsunderstöd till aflöning för en inom orten anställd läkare — för hvilken komiterade föreslagit benämningen extra provinsialläkare — ett lika belopp, som af det tillärnade extra provinsialläkaredistriktet utfästs såsom bidrag till läkarens aflöning, skulle, derest den ifrågasatta befattningen ansåges nödig, utgå af statsmedel, dock icke utöfver 1,500 kronor. Skulle i vissa glest befolkade delar af landet befolkningens fattigdom eller andra särskilda omständigheter gifva anledning till statsbidragets bestämmande antingen i annat förhållande till distriktets bidrag eller till högre belopp än nu vore sagdt, borde ärendet underställas Kongl. Maj:ts och Riksdagens pröfning. I det bidrag till läkarens aflöning, som sålunda utfästs af distriktet, skulle ej inräknas förmånen af fri bostad, der sådan komme att af läkaren åtnjutas.

Extra provinsialläkarebefattning skulle ock kunna inrättas, der kommun utan anspråk på statsbidrag till aflöning af läkare, som af kommunen anställdes, ville bereda denne såsom extra provinsialläkare rätt till tjänstårsberäkning och Kongl. Maj:t, på derom gjord ansökan, medgäfve sådan rätt och gillade framställt förslag om station och tjänstgöringsområde samt om sättet för styrelses utseende och läkarens antagande.

Dessa extra provinsialläkare skulle, antingen staten bidroge till deras aflöning eller icke, vara pligtige att, såsom vederlag för den tjänstårsberäkning de åtnjöte, på vederbörligt förordnande inom sitt distrikt verkställa epidemiresor, rättsmedicinska undersökningar och andra tjänsteförrättningar mot enahanda ersättning, som tillkommer provinsialläkare, hvarjemte de skulle ställa sig till efterrättelse den för provinsialläkare utfärdade instruktion och, om de åtnjöte statsbidrag till sin aflöning, jemväl den för provinsialläkare fastställda taxa.

De nuvarande distriktsläkarne skulle, när de bibehölles för en ort eller en industriel anläggning, hvilken vore i stånd att fortfarande såsom hittills ensam bära kostnaden för läkarens aflöning, jemväl benämnas extra provinsialläkare och ställas lika med nyssberörde, af staten icke aflönade extra provinsialläkare. Önskade distriktet komma i åtnjutande af statsbidrag, egde det att derom göra ansökning i enahanda ordning, som för nybildadt extra provinsialläkaredistrikt i sådant

hänseende vore stadgad. Äfvenledes skulle, derest tjensten stått obesatt öfver ett år, rätt till tienstårsberäkning å nyo sökas, på sätt om extra provinsialläkaredistrikt i allmänhet blifvit af komiterade föreslaget.

Förhållandet mellan extra provinsialläkaredistrikt och det provinsialläkaredistrikt, hvarinom detsamma vore beläget, skulle förblifva lika med nuvarande förhållandet mellan distriktsläkaredistrikt och det provinsialläkaredistrikt, hvaraf det utgjorde en del.

Med fästadt afseende å antalet af framställningar om statsbidrag till extra provinsialläkares aflönande, hvilka kunde under den närmaste framtiden förväntas, ansåge komiterade, att för detta ändamål borde till Kongl. Maj:ts disposition ställas ett anslag, som till en början kunde bestämmas till ett belopp af 50,000 kronor.

Departementschefen har, på sätt jemväl ofvan blifvit erinradt, funnit den grund, från hvilken komiterade vid framläggandet af sitt förslag i denna del utgått, vara riktig. Deremot har departementschefen icke ansett sig kunna tillstyrka genomförandet af förslaget i hela den utsträckning, komiterade afsett. Departementschefen har nemligen (statsrådsprotokollet sid. 65) mot de föreslagna bestämmelserna i fråga om vilkoren och sättet för statsbidragets utgående anmärkt, att ingen hänsyn, utom hvad beträffade de undantagsfall, då framställning till Riksdagen borde ske, tagits till distriktets större eller mindre förmåga att lemna bidrag till läkarens aflöning, eller med andra ord till det större eller mindre behof af statsunderstöd, som i följd af befolkningens mer eller mindre gynsamma ekonomiska ställning måste på skilda orter i olika mån förefinnas. Såsom vilkor för statsbidragets beviljande skulle erfordras endast, att den ifrågavarande läkarebefattningen funnes för orten behöfelig. Då nu behofvet af en läkares anställande å en viss ort, när afseende ej fästes vid befolkningens olika förmåga att aflöna läkaren, väl måste anses i främsta rummet ådagalagd i de fall, der man redan funnit sig föranlåten att, utan något statsbidrag, anställa och aflöna särskilda läkare, skulle till en början alla eller nästan alla nuvarande distriktsläkaredistrikt, utan afseende å deras större eller mindre behof af statsunderstöd, utan vidare blifva berättigade att åtnjuta statsbidrag till lika belopp, som af distriktet komme att lemnas. Vidare skulle i hvarje fall, då en egare af en industriell anläggning eller af en större bruks- eller landegendom, der ett större antal arbetare eller underlydande vore samladt och behof af särskild läkares anställande sålunda förefunnes, ega rätt att på staten öfverflytta halfva tungan af läkarens aflönande, utan att detta från ekonomisk synpunkt vore af behof påkalladt. Deremot skulle å andra orter, der lika stort behof af särskilda läkares anställande förefunnes, men

der befolkningen alldeles icke, eller endast i ringa mån, förmådde bidra till läkarens aflöning, statsbidrag icke, utom i särskilda undantagsfall, kunna erhållas utöfver det ringa belopp, hvarmed distriktet möjligen kunde bidra. Ett sådant sakernas ordnande syntes departementschefen icke vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande.

Dessutom skulle, enligt departementschefens åsigt, genomförande af en dylik anordning medföra ökade kostnader för statsverket, sannolikt vida öfverstigande det af komiterade förslagsvis beräknade beloppet 50,000 kronor; och har departementschefen på sid. 65—66 i statsrådsprotokollet redogjort för de skäl, som föranledde honom till detta antagande.

Såsom af den kongl. propositionen framgår, har Kongl. Maj:t jemväl, i öfverensstämmelse med den uppfattning, departementschefen sålunda gjort gällande, föreslagit Riksdagen att godkänna den grund för statens bidrag till aflörande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lemna bidrag till aflöning af dylik läkare, måtte, derest den ifrågakomna läkarebefattningen funnes nödig, dertill erhålla bidrag af statsmedel till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men med rätt för Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets behof af statsunderstöd bestämma beloppet af statsbidraget äfven i annat förhållande till det från orten utfästa bidraget, dock att dylikt statsbidrag i intet fall finge öfverstiga 1,500 kronor. För så vidt genom en dylik bestämmelse tillfälle skulle beredas Kongl. Maj:t att med afseende å ett distrikts större förmåga att aflöna läkare fastställa statsbidraget att utgå till lägre belopp än det från orten utfästa bidraget, har bestämmelsen förefallit utskottet ändamålsenlig. Deremot har det synts utskottet kunna med skäl ifrågasättas, huruvida åt Kongl. Maj:t bör öfverlemnas att, utan Riksdagens hörande, bestämma statsbidraget till högre belopp än det från orten tillskjutna, äfven om bidraget begränsas inom den föreslagna maximisumman 1,500 kronor; och har utskottet af sådan anledning ansett sig böra föreslå en förändrad lydelse af den ifrågavarande bestämmelsen, i syfte att få Kongl. Maj:ts befogenhet i detta afseende inskränkt. Då utskottet, som delar departementschefens i statsrådsprotokollet (sid. 66) uttalade åsigt, att såsom vilkor för statens mellankomst bör uppställas icke blott att anställande af en särskild läkare (extra provinsialläkare) anses i ett visst fall behöfligt, utan äfven att ett verkligt behof af statsbidrag till läkarens aflönande förefinnes, samt utskottet för sin del anser, att detta senare vilkor bör uttryckligen anmärkas vid fastställandet af grunden för statens bidrag, har utskottet jemväl uti den ifrågavarande bestämmelsen infört föreskrift

derom, att för statsbidrags erhållande äfven erfordras, att sådant bidrag anses nödigt med hänsyn till distriktets ekonomiska resurser.

Af skäl, hvilka närmare utvecklas på sid. 67 i statsrådsprotokollet, har Kongl. Maj:t icke ansett sig böra för närvarande af Riksdagen begära medel till beredande af statsbidrag till aflönande af extra provinsialläkare, utan har Kongl. Maj:t meddelat Riksdagen, att Kongl. Maj:t ville framdeles, sedan af inkommande ansökningar om dylika statsbidrag sig visat, i hvilken omfattning statens medverkan härutinnan kunde varda tagen i anspråk, hos Riksdagen göra framställning om uppförande i riksstaten af det anslag, som för ändamålet kunde finnas erforderligt. Vid sådant förhållande lärer Riksdagen sakna all anledning att, på sätt ett bifall till herr *Lundströms* motion (n:o 42) samt till herr *L. Perssons* motion, för så vidt denna afser anvisande af statsbidrag till aflönande af läkaren inom Gillberga distrikt, skulle innebära, nu bevilja medel att utgå såsom bidrag till läkares aflönande inom enstaka extra provinsialläkaredistrikt. Bemälda motionärers ifrågavarande framställningar torde derföre böra af Riksdagen lemnas utan afseende.

*Instruktion
för provin-
sialläkare
m. fl.*

I den kongl. propositionen har, bland annat, meddelats Riksdagen, att, om de i propositionen omförmälda förslag, hvilka understämts Riksdagens godkännande, blefve af Riksdagen bifallna, Kongl. Maj:t komme att framdeles, med uppläfvande eller ändring i erforderliga delar af nu gällande bestämmelser i ämnet, utfärda, att gälla från och med det den nya löneregleringen för provinsialläkare började tillämpas, en *Instruktion för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten*, affattad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiterades bilagda förslag med de smärre ändringar deri, som kunde finnas nödiga. Ehuru således Riksdagens yttrande icke af Kongl. Maj:t begärts öfver de i omförmälda instruktionsförslag upptagna bestämmelser, har utskottet likväl för att kunna erhålla en riktig uppfattning af det föreliggande regleringsförslaget i dess helhet funnit nödigt att ingå i en generel granskning af ifrågavarande bestämmelser, dervid utskottet tillika trott sig böra taga i öfvervägande lämpligheten af de ändringar i samma bestämmelser, hvilka departementschefen uti statsrådsprotokollet antydt vara erforderliga. För så vidt de erinringar, hvartill utskottet under denna pröfning funnit anledning, synts utskottet vara af beskaffenhet att kunna inverka på bedömandet af de särskilda förslag, hvilka Kongl. Maj:t i propositionen förelagt Riksdagen till godkännande, har utskottet ofvan vid behandlingen af de särskilda förslagen framställt dessa

erinringar. De få öfriga erinringar, hvilka synts utskottet nödiga, får utskottet här nedan omförmåla.

I § 8 af instruktionsförslaget föreskrifves, att förste provinsialläkare skall inom länet egna tillsyn åt de af kommuner, föreningar eller enskilda personer upprättade sjukvårdsinrättningar och andra anstalter, såsom lasarett och kurhus, sjukhus, sjukstugor, sjukhem, vård- och kuranstalter för sinnessjuka och idioter samt uppfostringsanstalter för blinde och döfstumme; åt de vid brunns-, bad- och andra dylika kuranstalter för helso- och sjukvården vidtagna anordningar; samt åt fattighus, fattiggårdar, arbetshus, stads- och häradshäkten, skolor, barnhem, barnkrubbor, räddningshem, bostäder för ett större antal arbetare m. m.; samt att han, när han finner besigtning å stället nödig, eger att upptaga sådan förrättning i den resplan, honom åligger årligen upprätta. Af skäl, hvarför i statsrådsprotokollet (sid. 60—61) närmare redogöres, har departementschefen ansett det icke böra åläggas förste provinsialläkaren att inspektera inom länet befintliga lasarett och kurhus. Mot denna departementschefens uppfattning har utskottet icke något att erinra, men för sin del anser utskottet, att förste provinsialläkarens inspektionsskyldighet bör än ytterligare inskränkas. Efter utskottets förmenande förefinnes nemligen icke anledning utsträcka hans inspektion till andra inrättningar än sådana, som med medicinalväsendet stå i egentligt sammanhang. Utskottet föreställer sig därför, att hvad uti ifrågavarande paragraf stadgats om förste provinsialläkarens skyldighet att egna tillsyn åt samt besigtiga fattighus, fattiggårdar, arbetshus, stads- och häradshäkten, skolor, barnhem, barnkrubbor, räddningshem bostäder för ett större antal arbetare m. m., lämpligen kunde ur paragrafen utgå.

§ 25 af instruktionsförslaget innehåller bestämmelser i syfte att få till stånd regelbundet återkommande mottagningar inom aflägsset belägna delar af ett provinsialläkaredistrikt för meddelande af läkarevård. Med anledning af dessa bestämmelser har utskottet ansett sig böra framhålla, att enligt utskottets förmenande införandet såsom regel af dylika mottagningar är en af de mest tilltalande sidorna i det nu föreliggande förslaget, för så vidt detsamma afser ordnandet af den enskilda sjukvården. På den tillämpning, ifrågavarande bestämmelse i praktiken erhåller, synes utskottet i väsentlig mån komma att bero, huruvida det hufvudsakliga syftet med förslaget i denna del, eller åstadkommandet af en för allmänheten lättare åtkomlig och billigare sjukvård, skall kunna anses uppnådd genom förslagets antagande; och utskottet har därför velat uttala önskvärdheten af att vederbörande låta sig angeläget vara att i så stor utsträckning, omständigheterna

möjligen kunna medgifva, anordna sådana mottagningar, hvarom nu är fråga.

Vid granskningen af den del af instruktionsförslaget, som innehåller föreskrifter angående stads- och stadsdistriktsläkare (§§ 45—53), har utskottet till behandling förehåft jemväl herr *Melins* förslag att »Riksdagen måtte besluta, att, derest förslaget om förste provinsialläkare och dermed sammanhängande ändringar i kongl. helsovårdsstadgan i öfrigt godkännes, ett tillägg dock måtte göras, som förklarar, att tillämpning icke skall ske på de städer, hvilka för tillgodoseende af sina sanitära intressen anställt särskild stadsläkare, som i sådan egenskap uteslutande sysselsätter sig med stadens helsovårdsärenden.»

Då de enda städer, hvilka för närvarande hafva anstälde sådan särskild stadsläkare, som i motionen afses, äro Stockholm och Göteborg, tillåter sig utskottet att med anledning af motionen meddela, det medicinalstyrelsen i dess öfver komiterades förslag afgifna utlåtande anført, att såväl öfverståthållarembetet i Stockholm som Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborg uttalat sig emot att hvad för förste provinsialläkare i vissa afseenden föreskrifvits skulle ega tillämplighet på dessa städer; att, hvad Stockholm beträffade, komiterade redan förslagit, att undantag skulle ega rum; samt att medicinalstyrelsen för sin del icke hade något att invända deremot, att äfven för Göteborg sådant undantag gjordes, om nemligen förste stadsläkaren derstädes tillförbundes att för staden fullgöra alla de åligganden, som eljest skulle enligt förslaget tillkomma förste provinsialläkaren.

I öfverensstämmelse med den af medicinalstyrelsen sålunda uttalade uppfattning anser utskottet betänkligheter icke böra möta att medgifva undantag från förste provinsialläkareinstitutionens tillämpning å stad, som anställer sådan särskild stadsläkare, som i motionen afses, under förutsättning att garanti lemnas för att förste provinsialläkarens tjänsteåligganden, hvad staden beträffar, blifva af stadsläkaren vederbörligen uppfyllda utan utgift för statsverket. Men då den ifrågavarande instruktionen likasom ändringarne i helsovårdsstadgan skulle komma att af Kongl. Maj:t på administrativ väg meddelas, samt i öfrigt torde vara lämpligast, att Kongl. Maj:t i hvarje särskildt fall, uppå gjord ansökning, pröfvar lämpligheten af att ett dylikt undantag medgifves, finner utskottet den väckta motionen icke böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Taxan.

I den kongl. propositionen har vidare tillkännagifvits, att, derest de Riksdagens godkännande underställda förslagen blefve af Riksdagen bifallna, Kongl. Maj:t komme att utfärda, att gälla från och med det den nya löneregleringen för provinsialläkarne började tillämpas, jemväl

en Taxa för arfvode åt visse i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, som komiterades förslag dertill utvisade, med de ändringar, som i statsrådsprotokollet angifvits. Vid behandlingen här ofvan af förslaget till lönestat har utskottet emellertid på anförda skäl uttalat den åsigt, att Riksdagen borde vid antagandet af den nya lönestaten fästa det vilkor, att en taxa af Kongl. Maj:t utfärdades af den lydelse, utskottet efter granskning af det framlagda förslaget komme att angifva, och får utskottet nu öfvergå till att göra de erinringar mot berörda förslag, hvartill anledning synes utskottet förefinnas.

Hvad då först angår de ändringar i det af komiterade utarbetade förslaget, hvilka, enligt hvad i propositionen antydes, af Kongl. Maj:t ansetts nödiga, så har departementschefen, efter att på sid. 76—78 i statsrådsprotokollet hafva redogjort för de skäl, som gjorde fastställandet af taxebestämmelser angående provinsialläkares ersättande för enskild sjukvård önskvärdt, på sid. 78--79 mot nedannämnda paragrafer i förslaget framställt följande anmärkningar.

Vid § 6 hade af utlåtandet från en utaf Kongl. Maj:ts befallningshafvande visat sig, att missuppfattning egt rum beträffande beräkningen af ersättningen för tid, öferskjutande 10 timmar. Ordalagen i nämnda paragraf kunde föranleda den uppfattningen, att ersättningen skulle utgå med 3 kronor för hvarje börjad timme utöfver de 10 första timmarne. Då komiterades mening tydligen varit, att ersättningen skulle utgöra icke 3 utan 1 krona för hvarje sådan öferskjutande timme, kunde genom uteslutande af ordet »ytterligare» erforderlig tydlighet i detta afseende åstadkommas.

Vidare hade vid denna paragraf anmärkts, att det syntes obilligt, att i de fall, då ersättning för sjukbesök skulle bestämmas efter tid, sådan ersättning icke finge beräknas för den tid, som åtginge för läkares besök hos den sjuke. Då emellertid beräkning af ersättning äfven för denna tid stundom skulle kunna leda till stora oegentligheter och frankalla missnöje och tvist, ansåge sig departementschefen böra i enlighet med af medicinalstyrelsen derom gjord framställning föreslå, att ersättning måtte få beräknas, icke för denna tid, men väl för den tid, under hvilken läkaren utan eget förvällande onödigtvis uppehölls hos den sjuke, efter det nödiga föreskrifter blifvit lemnade för dennes behandling, äfvensom att vid längre resor, t. ex. öfver fyra mil, läkaren uttryckligen berättigades att åtnjuta ersättning för de utgifter, han kunde hafva nödgats vidkännas för nattlogis.

I affattningen af § 11 borde vidtagas den förändring, att uttrycket

»fattige och mindre bemedlade», såsom alltför obestämdt och lätt ledande till missbruk och oegentligheter, utbyttes mot endast ordet »fattige», samt att uttrycket »behörigt intyg», hvarmed enligt komiterades motivering afsåges »af kommunalnämnds ordförande utfärdadt intyg», för tydlighets skull ersattes med sistnämnda uttryck.

Då, såsom förut nämnts, komiterades förslag i fråga om utgörandet af kostnaden för de s. k. epidemiresorna icke borde godkännas, torde såsom en följd deraf senare momentet i 16 § af komiterades förslag böra utgå.

Mot innehållet i öfrigt af det utaf komiterade uppgjorda taxeförslaget har departementschefen icke haft någon erinran att framställa.

Vidkommande de af departementschefen föreslagna ändringarne i § 6 har utskottet icke något att erinra vare sig mot uteslutande af ordet »ytterligare» eller mot införande af bestämmelse derom, att läkaren vid resor öfver 4 mil skall vara berättigad åtnjuta ersättning för de utgifter för nattlogis, han kan få vidkännas. Deremot synes det utskottet, med hänsyn till den formulering, komiterade gifvit åt stadgandena angående bestämmandet af den tid, som skall anses hafva åtgått för färden, icke vara erforderligt, att föreskrift meddelas derom, att läkaren eger erhålla ersättning för den tid, under hvilken han utan eget förvållande onödigtvis uppehålls hos den sjuke.

Beträffande de ifrågasatta ändringarna i § 11 kan naturligen icke något vara att invända mot att uttrycket »behörigt intyg» utbytes mot uttrycket »af kommunalnämnds ordförande utfärdadt intyg», men för sin del anser utskottet orden »mindre bemedlade» böra kvarstå. Derigenom sättes nemligen en kommun i tillfälle att för ett till hälften nedsatt arfvodesbelopp bereda sjukvård jemväl åt sådana dess medlemmar, hvilka befinna sig i särdeles torftiga omständigheter, ehuru de icke äro i åtnjutande af fattigunderstöd; och då arfvodesbeloppet i allt fall skall af kommunen gäldas, synes anledning icke vara att befara, att bestämmelsen skall gifva anledning till missbruk, hvarigenom läkarens rätt kan komma att trädas för nära. Snarare torde en dylik bestämmelse lända läkaren till verklig fördel, enär han, derest icke nedsättningen komme att gälla äfven sådana personer, som äro att anse såsom mindre bemedlade, antagligen, hvad dylika personer beträffar, skulle hädanefter som hittills nödgas afstå från hvarje ersättningsanspråk.

Då utskottet, enligt hvad ofvan blifvit nämnt, anslutit sig till departementschefens uppfattning rörande sättet för utgörande af kostnaden för de s. k. epidemiresorna, bör naturligen jemväl enligt utskottets åsigt senare momentet i § 16 utgå.

Vid den granskning, utskottet i öfrigt företagit af komiterades taxeförslag, har utskottet icke funnit skäl förekomma till andra anmärkningar än att *dels* uti § 6 synes böra, i sammanhang med införandet af den ofvanomförmälda bestämmelsen, att ersättning för utgift för nattlogis bör vid längre resor tillkomma läkaren, jemväl meddelas föreskrift derom, att vid bestämmandet af den tid, som åtgått för färden, icke får inberäknas den tid, som tagits i anspråk för dylikt nattlogis, *dels ock* att den tid, som i § 10 bestämts för s. k. nattresor, eller mellan kl. 10 eftermiddagen och kl. 7 förmiddagen, lämpligen synes utskottet böra ändras derhän, att densamma anses infalla mellan kl. 11 eftermiddagen och kl. 8 förmiddagen.

Med de nu af utskottet angifna ändringarne har utskottet ansett komiterades taxeförslag böra af Riksdagen godkännas såsom vilkor för den nya lönestatens antagande, och har utskottet, på sätt härvid fogade bilaga litt. D utvisar, uti ett särskildt författningsförslag formulerat de taxebestämmelser, som enligt utskottets åsigt sålunda böra fastställas.

Då den ändring i § 33 helsovårdsstadgan, som Kongl. Maj:t, enligt hvad i propositionen meddelats Riksdagen, är siunad att vidtaga, endast afser att bringa stadgan i öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelser i instruktionen, läser Kongl. Maj:ts meddelande i denna del icke böra föranleda till något utskottets vidare yttrande.

*Ändring i
helsovårds-
stadgan.*

Den förhöjning i anslag för medicinalväsendets behof, som skulle föranledas af en reglering af provinsialläkarnes löneförmåner i enlighet med de af Kongl. Maj:t föreslagna och af utskottet för dess del förordade bestämmelser, framgår af följande öfversigt, dervid det ifrågasatta andra ålderstillägget, såsom afsedt att, likasom det första, utgå af allmänna förslagsanslaget under åttonde hufvudtiteln för ålderstillägg, icke tagits i beräkning.

Nuvarande aflöning.	Kronor.	Blifvande aflöning.	Kronor.
137 provinsialläkare åtnjuta hvardera i årlig lön 2,000 kronor eller tillsammans	274,000	138 provinsialläkare i årlig lön 1,875 kr.	258,750
22 provinsialläkare åtnjuta fixa tjenstgöringspennningar, tillhopa	17,300	och i årliga tjenstgöringspennningar 625 kr.	86,250
40 provinsialläkare åtnjuta tillfälliga tjenstgöringspennningar till sammanlagdt belopp af ..	20,000	Fixa tjenstgöringspennningar tills vidare	17,300
Summa kronor	311,300	Summa kronor	362,300
Förhöjningen blifver således	51,000		

Då till förestående föreslagna förhöjning i provinsialläkarnes aflöning

.....	kronor 51,000: —
lägges kostnaden för vikariers aflönande under provinsialläkare beviljad semester, beräknad till högst	» 15,300: —
samt kostnaden för förste provinsialläkareinstitutionen	» 77,800: —

blifver den förhöjning i nuvarande anslag för medicinalväsendets behof, som skulle föranledas genom de af utskottet förordade förslags antagande.....

kronor 144,100: —	
eller i rundt tal	» 144,000: —
hvarifrån dock skulle afgå den beräknade minskningen å anslaget till farsoters och smittosamma sjukdomars botande	» 15,000: —

då verkliga förhöjningen blifver

kronor 129,000: —

Denna förhöjning utvisas jemväl af följande sammanställning:

A. I fråga om provinsialläkarnes aflöning föreslås: att densamma skulle i första lönegraden i stället för 2,000

kronor utgöra 2,500 kronor, deraf $\frac{3}{4}$ eller 1,875 kronor lön och $\frac{1}{4}$ eller 625 kronor tjenst- göringspenningar, således för 137 provinsialläkare en för- höjning af	kronor	68,500: —	
att till aflöning vid en ny pro- vinsialläkaretjenst med distrikt för innehafvaren af Neder- Luleå socken skulle anslås ..	»	2,500: —	
samt att semester skulle medgifvas provinsialläkare under en månad hvarje eller två må- nader hvar annat år, dock först efter 10 års tjenstgöring. För aflönande af vikarier åt de till sådan semester berätti- gade provinsialläkare skulle efter nuvarande förhållanden erfordras	»	15,300: —	kronor 86,300: —
B. För anställande af 24 förste provinsialläkare skulle erfordras			
i tjenstgöringspenningar	kronor	33,000: —	
till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare	»	16,000: —	
samt till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostna- der	»	28,800: —	» 77,800: —
		Summa	kronor 164,100: —
eller i rundt tal	»		164,000: —
Derifrån skulle dock afgå dels de under senare åren ut- gående på extra stat upptagna tillfälliga tjenstgöringspen- ningar till provinsialläkare ..	kronor	20,000: —	
dels de från anslaget till far- soters och smittosamma sjuk-			
Transport	kronor	20,000: —	kronor 164,000: —

Transport kronor 20,000: —	kronor 164,000: —
domars botande nu bestridda utgifter till medikamenter för fattiga och mindre bemedlade sjuke.....	» 15,000: — kronor 35,000: —
Verkliga tillökningen af nu utgående anslag för medicinalväsendets behof blifver alltså.....	kronor 129,000: —

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa:

1:o) att Riksdagen, för anställande af 24 förste provinsialläkare, en för hvarje län, med station i länets residensstad och med åliggande tillika att vara provinsialläkare i det kringliggande provinsialläkaredistriktet, för inrättandet af en ny provinsialläkaretjänst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, må — under vilkor att taxa för arfvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, af den lydelse, det vid detta utlåtande såsom bilaga litt. D fogade förslag utvisar, varder af Kongl. Maj:t utfärdad, att gälla från och med det den nya löneregleringen börjar tillämpas — för provinsialläkarestaten fastställa följande aflöningsstat:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 förste provinsialläkare ...		1,500	1,500	
17 d:o d:o ...		25,500	25,500	
1 d:o d:o ...		1,000	1,000	
5 d:o d:o ...		5,000	5,000	
Kronor		33,000	33,000	
1 provinsialläkare	1,875	625	2,500	Efter 10 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 15 år med ytterligare 500 kr.
137 d:o	256,875	85,625	342,500	
Kronor	258,750	86,250	345,000	

med bestämmande tillika af följande vilkor för åtnjutande af de i staten omförmälda aflöningsförmåner:

1:o) att provinsialläkare skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden som ock den reglering af tjenstgöringsområde, som kunna varda föreskrifna;

2:o) att med provinsialläkaretjenst icke må förenas annan tjenst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan tjenstbefattning, med mindre medicinalstyrelsen finner densamma icke vara hinderlig för tjenstgöringen såsom provinsialläkare;

3:o) att de med tjensten förenade tjenstgöringspenningar få uppbäras för den tid, tjenstens innehafvare verkligen tjenstgjort eller begagnat semester, men skola för den tid, under hvilken han eljest varit från tjenstgöring befriad, utgå till den, som tjensten förrättat;

4:o) att provinsialläkare, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjenst, eger uppbära hela lönen, hvar emot provinsialläkare, som undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjenstgöringspenningar, till vikarien afstå så mycket af lönen, som för tjenstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

5:o) att, der förhöjning af lönen efter viss tid fortsatt, väl vitsordadt innehafvande af provinsialläkaretjenst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda tio år efter utnämningen till provinsialläkare, under vilkor att innehafvaren mer än fyra femtedelar af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjenst, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år på samma vilkor, med rätt för löntagaren att tillgodoräkna sig den tid, under hvilken han åtnjutit semester, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, under hvilket den stadgade tjenstaldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya

Statsutskottets Utlåtande No 66.

statens utfärdande förflutit från det han till provinsialläkaretjänst utnämndes;

6:o) att provinsialläkare skall, vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst, af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, vara förpligtad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå; Kongl. Maj:t likväl obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; och

7:o) att semester må, när sådant utan hinder för tjänstens behöriga uppehållande kan ske, af medicinalstyrelsen, på derom gjord framställning, beviljas ordinarie provinsialläkare efter tio års tjänstgöring såsom sådan, under antingen en månad årligen eller två månader hvart annat år, med skyldighet för provinsialläkare att tillhandahålla eller bekosta fri bostad för vikarien;

2:o) a) att de för närvarande med vissa provinsialläkaretjänster förenade fixa tjänstgöringspenningar, tillhoppa 17,300 kronor må bibehållas, till dess om dem kan blifva annorlunda bestämdt;

b) att Riksdagen, vid anmälan af sitt beslut i mom. a) må hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån indragning eller nedsättning till beloppet af de fixa tjänstgöringspenningarne må kunna ega rum, samt, så fort ske kan, till Riksdagen inkomma med den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda;

3:o) att ålderstilläggen må fastställas att utgå af hufvudtitelns allmänna förslagsanslag för ålders-tillägg;

4:o) att, till tjänstgöringspenningar åt 24 förste provinsialläkare, till aflöning vid en ny provinsialläkaretjänst med distrikt för innehafvaren af Neder-Luleå socken, samt för beredande af löneförbättring åt samtliga provinsialläkare i riket, det å ordinarie

stat under åttonde hufvudtiteln uppförda anslag till medicinalstyrelsen med dertill hörande stater, för närvarande uppgående till 389,675 kronor, må höjas med 104,000 kronor, eller till 493,675 kronor;

5:o) att till förste provinsialläkarnes rese- och traktamentskostnader, till arfvoden åt 24 biträdande provinsialläkare samt till aflönande af vikarier åt provinsialläkare under semester, det å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag till farsoters och smittosamma sjukdomars botande, för närvarande utgörande 100,000 kronor, må, med titelns ändring till: *Anslag till bestridande af kostnader för allmän helso- och sjukvård*, höjas med ett belopp af 45,000 kronor, eller till 145,000 kronor;

6:o) att Riksdagen må godkänna den grund för statens bidrag till aflönande af extra provinsialläkare, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lemna bidrag till aflöning af dylik läkare, må, derest den ifrågakomna läkarebefattningen finnes nödig, och bidrag af statsmedel anses erforderligt, erhålla sådant bidrag till belopp, i allmänhet motsvarande det från orten dertill utfästa bidrag i penningar, men i intet fall öfverstigande 1,500 kronor; dock med rätt för Kongl. Maj:t att med hänsyn till distriktets mindre behof af statsunderstöd bestämma statsbidraget äfven till lägre belopp än det från orten utfästa bidraget;

7:o) att herr Sundbergs ofvannämnda motion icke må af Riksdagen bifallas;

8:o) att herrar Olssons och N. Pehrssons motion icke må vinna Riksdagens bifall;

9:o) att icke heller herr Anderssons motion må af Riksdagen bifallas;

10:o) att herr L. Perssons motion må af Riksdagen lemnas utan afseende;

11:o) att jemväl herr Lundströms motion må af Riksdagen lemnas utan afseende; samt

12:o) att herr Melins motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer

vid punkten 1:o:

af herrar *N. Petersson, A. P. Danielson* och *A. Johansson*, hvilka ansett, att Kongl. Maj:ts förslag om anställande af 24 förste provinsialläkare icke bort af utskottet tillstyrkas; samt

af herrar *P. Pehrsson, N. Petersson, A. P. Danielson, J. Anderson* och *A. Johansson*, hvilka yrkat, att § 4 i förslaget till *taxa för arfvode åt visse i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag* måtte erhålla följande lydelse:

»Öfverstiger vid sjukbesök väglängden till den sjuke från läkarens bostad eller annat ställe inom distriktet, derifrån resan anträdes, två kilometer, utgår arfvodet, för besök på afstånd ej öfverstigande en half mil, med 5 kronor samt, för besök på längre afstånd, med ytterligare 1 krona för hvarje öfverskjutande börjad half mil intill fyra mil och derefter med 1 krona för hvarje öfverskjutande börjad mil af väglängden till den sjuke, utan rätt för läkaren till särskildt arfvode för återfärden.»

Bil. Litt. A.

Komiténs förslag

till

Instruktion

för läkare, som äro för helso- och sjukvården inom visst område anstälde, äfvensom för andre, som utöfva läkarekonsten.

I.

Förste provinsialläkare.

§ 1.

1. I hvarje län skall finnas en i länets residensstad stationerad förste provinsialläkare, hvilken tillika innehar tjenst såsom provinsialläkare inom honom anvisadt tjenstgöringsdistrikt. Honom åligger i egenskap af förste provinsialläkare:

*Tjenste-
äligganden i
allmänhet.*

att, på sätt denna instruktion närmare bestämmer, inom länet utöfva tillsyn öfver den allmänna helso- och sjukvården;

att verkställa de inspektioner, undersökningar och andra tjenstförrättningar, som enligt denna instruktion på honom ankomma eller hvilkas utförande af myndighet åt honom uppdrages;

att med råd och anvisningar rörande allmänna helso- och sjukvården tillhandagå Konungens befallningshafvande och menigheter inom länet;

att med uppmärksamhet följa den vid det civila medicinalväsendet inom länet anställda personalens tjenstverksamhet; samt

Bih. till Riksd. Prot 1890. 4 Saml. 1 Afđ. 47 Häft.

att insamla och bearbeta statistiska uppgifter rörande länets allmänna helso- och sjukvård och med ledning af dessa uppgifter söka utröna orsakerna till allmännare förekommande sjukdomar.

2. Finner förste provinsialläkare sig af hvad honom i sådan egenskap åligger hindrad att, jemlikt instruktionen för provinsialläkare, inom sitt provinsialläkaredistrikt meddela enskild sjukvård eller verkställa tjänstresor, hvarom han af ordförande i kommunalnämnd anmodas, vare han fri från skyldighet i dessa hänseenden.

§ 2.

*Biträdande
provinsial-
läkare.*

1. Såsom biträde åt förste provinsialläkare skall af medicinalstyrelsen förordnas en legitimerad läkare, likaledes med station i länets residensstad, samt med åliggande:

att, då förste provinsialläkaren finner sig hindrad inom provinsialläkaredistriktet meddela enskild sjukvård och på anmodan af ordförande i kommunalnämnd verkställa tjänstresor; samt

att, vid förfall för förste provinsialläkaren, dels upprätta och till medicinalstyrelsen insända de i § 10 mom. 4 omförmälda sammandrag af uppgifter angående sjukdomsfall af smittosam art, dels ock, enligt förordnande, verkställa särskilda, provinsialläkare tillkommande tjänstförrättningar;

och har biträdande provinsialläkare att dervid ställa sig till efterrättelse hvad i nu nämnda hänseenden finnes för förste provinsialläkare och provinsialläkare i denna instruktion föreskrifvet.

2. Är förordnande för biträdande provinsialläkare gifvet tills vidare och vill han derifrån varda fri, göre han derom anmälan minst två månader före den tid, då han önskar entledigas från förordnandet.

§ 3.

*Tillsättning
och tillträde
af tjänsten.*

1. Förste provinsialläkarebefattning tillsättes i den ordning, som för tillsättning af provinsialläkaretjänst finnes i § 19 bestämd; börande, vid upprättande af förslag till förste provinsialläkarebefattning, gälla i främsta rummet aflagda kunskapsprof eller eljest ådagalad skicklighet och dernäst tjänstårens antal samt arten af föregående tjänstgöring och det sätt, hvarpå densamma bestridts. Bland de sökande eger medicinalstyrelsen förorda den, som anses till tjänsten bäst egnad.

2. I fråga om tjänstens tillträde gäller hvad derom för provinsialläkare är i § 20 stadgadt.

§ 4.

Förste provinsialläkare har att i frågor angående allmän hälso- och sjukvård till medicinalstyrelsen afgifva infordrade förslag och utlåtanden, och, om anledning dertill förekommer, sjelfmant göra framställning; att fullgöra hvad i öfrigt af medicinalstyrelsen åt honom i tjensten uppdrages; samt att till medicinalstyrelsen afgifva rapporter, anmälningar och berättelser i enlighet med hvad i denna instruktion föreskrifves.

Förhållande till medicinalstyrelsen.

§ 5.

1. Förste provinsialläkare skall i rådgifvande egenskap biträda Konungens befallningshafvande vid handläggning af länets hälsovårdsangelägenheter och i sådant afseende dels på anmodan afgifva yttrande i mål och ärenden, som angå sundhetsförhållandena inom länet, och dels bringa till denna myndighets kännedom sanitära missförhållanden, hvarom han erhållit vetskap, samt föreslå sättet för deras afhjelpande; och åligger det i öfrigt förste provinsialläkare att öfvervaka iakttagandet af hvad i afseende å hälsovården af Konungens befallningshafvande föreskrifves samt att utan dröjsmål verkställa de förrättningar, hvartill förordnande af samma myndighet meddelats honom. Har Konungens befallningshafvande utan särskildt förordnande uppdragit åt förste provinsialläkare viss undersökning eller förrättning, skall han upptaga densamma i den reseplan, hvilken, enligt hvad i § 14 sägs, bör af honom årligen upprättas.

Förhållande till Konungens befallningshafvande.

2. Vill förste provinsialläkare för tjenstresa inom länet lemna sitt hemvist utöfver tre dagar, skall han, der resan ej är föranledd af meddeladt förordnande eller godkänd reseplan, före afresan hos Konungens befallningshafvande anmäla, hvarest han under tiden må kunna träffa, och, om resan beräknas kräfva längre tid än en vecka, afvakta Konungens befallningshafvandes medgifvande till resans företagande.

§ 6.

1. Förste provinsialläkare tillkommer att utöfva inseende öfver de vid civila medicinalväsendet inom länet anstälde läkares äfvensom läns- och distriktsveterinärers tjenstverksamhet; att årligen inspektera de till provinsial-, extra provinsial-, stads- och lasarettsläkare- samt länsveterinärstjenster hörande arkiv och granska deröfver upprättade

Förhållande till medicinalpersonalen inom länet.

inventarieförteckningar; att tillse att de, som inom länet enskildt utöfva läkare- eller veterinärkonsten, behörigen iakttaga hvad enligt gällande instruktioner och författningar dem åligger, samt att jemväl, då sådant lämpligen kan ske, egna tillsyn åt den verksamhet, som utöfvas af den öfriga medicinalpersonalen inom länet, såsom apoteksföreståndare och deras medhjelpare, tandläkare, fältskärer, vaccinatörer och barnmorskor; skolande förste provinsialläkare, der han finner anledning till anmärkning, söka åstadkomma rättelse, och, om så erfordras, anmäla förhållandet hos medicinalstyrelsen.

2. Vid inspektion af arkiv, hvarom ofvan förmäles, må förste provinsialläkare bestämma, hvilka af de inkomna och mer än tio år i arkivet förvarade handlingarna kunna såsom värdelösa derifrån skiljas och förstöras.

3. Från läkare inom länet, som äro anstälde i civil tjenst, eger förste provinsialläkare infordra de utlåtanden, rapporter och uppgifter, som äro behöfliga för hans embetsutöfning.

4. Den i gällande författning föreskrifna profning för erhållande af rättighet till fältskärsyrkets utöfning skall på anmälan af ämnessven, som har sitt hemvist inom länet, anställas af förste provinsialläkare och en af honom tillkallad fältskärmästare i närvaro af stadsläkare eller annan läkare och en magistratsperson.

5. Förste provinsialläkare skall föra förteckning ej mindre öfver enskildt praktiserande läkare och veterinärer än äfven öfver apotekare, apoteksföreståndare och deras medhjelpare, tandläkare, fältskärer, vaccinatörer och barnmorskor inom länet.

§ 7.

Förhållande till helsovårds- och kommunalnämnder.

1. Förste provinsialläkare eger äska sammanträde med helsovårds- eller kommunalnämnd för behandling af ärende angående allmän helso- eller sjukvård; och skall sådant sammanträde skyndsamt ega rum och förste provinsialläkaren i god tid erhålla underrättelse om tiden och stället för detsamma. Har viss tid för sammanträdet blifvit af förste provinsialläkaren föreslagen, bör sammanträdet hållas å denna tid eller, om hinder därför möter, å närmast följande för sammanträde lediga, efter öfverenskommelse med förste provinsialläkaren bestämda dag.

2. Finner förste provinsialläkare, på grund af skedd anmälan eller eljest, att helsovårds- eller kommunalnämnd underlåter fullgöra sina åligganden i afseende å allmänna helso- och sjukvården, och kan rättelse icke af honom åstadkommas, eger han att hos Konungens befallningshafvande anmäla förhållandet.

3. Anlitas förste provinsialläkare af menighet för undersökning eller för afgifvande af utlåtande och förslag rörande allmän helso- eller sjukvård, eger han med vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnd öfverenskomma om förrättningens utförande. Kan ej sådan öfverenskommelse träffas, må menigheten göra framställning i ärendet hos Konungens befallningshafvande, som eger att, om med hänsyn till allmän helsovård så pröfvas skäligt, uppdraga förrättningen åt förste provinsialläkaren för upptagande i den årliga reseplanen eller, derest Konungens befallningshafvande finner med förrättningens utförande icke kunna så länge anstå, förordna honom att utan dröjsmål verkställa densamma.

§ 8.

Förste provinsialläkare skall inom länet egna tillsyn åt de af kommuner, föreningar eller enskilda personer upprättade sjukvårdsinrättningar och andra anstalter, såsom lasarett och kurhus, sjukhus, sjukstugor, sjukhem, vård- och kuranstalter för sinnessjuka och idioter samt uppfostringsanstalter för blinde och döfstumme; åt de vid brunns-, bad- och andra dylika kuranstalter för helso- och sjukvården vidtagna anordningar; samt åt fattighus, fattiggårdar, arbetshus, stads- och härads-häkten, skolor, barnhem, barnkrubbor, räddningshem, bostäder för ett större antal arbetare m. m.; och eger han, när han finner besigtning å stället nödig, upptaga sådan förrättning i den reseplan, honom åligger årligen upprätta.

Tillsyn öfver sjukvårds- och andra anstalter.

§ 9.

1. Förste provinsialläkare skall med oafslätlig uppmärksamhet vaka öfver iakttagandet af de för allmänna helso- och sjukvården meddelade stadganden och jemväl i öfrigt egna tillsyn åt sundhetsförhållandena i allmänhet, synnerligen i städer, köpingar, uthamnar, fiskelägen eller å andra ställen med större sammanträngd befolkning äfvensom vid industriella anläggningar med större arbetsstyrka; börande han vinnlägga sig om att utröna de orsaker, som nedsätta befolkningens lifskraft, och söka motarbeta för helsan skadliga vanor och fördomar.

Åtgärder för allmän helsovård.

2. Då missväxt, otjenligt bergningsväder, vattuflöden eller andra ogynsamma omständigheter inom länet inträffa, hvaraf farsot eller allmännare sjuklighet kan befaras uppkomma, skall förste provinsialläkaren hos Konungens befallningshafvande, för kungörande inom länet, anmäla hvad han anser böra iakttagas till bevarande af befolkningens helsa.

3. För att vinna noggrann kännedom om förhållandena angående den allmänna helso- och sjukvården inom länet bör förste provinsialläkare, då tjenstresa af honom företages, söka att inom de kommuner, som ligga i hans väg eller utan resans oskäligen förlängande kunna af honom besökas, sammanträffa och samråda med ordförande i helsovårds- och kommunalnämnder, läkare, presterskap eller andra personer, som må kunna lemna tillförlitliga upplysningar i nämnda hänseende.

§ 10.

*Åtgärder för
allmän sjuk-
vård.*

1. Är smittosam sjukdom gängse inom länet, skall förste provinsialläkare, med ledning af de till honom inkomna rapporter och uppgifter om sjukdomsfall af smittosam art, söka, der sådant finnes nödigt, inhemta närmare upplysning om de åtgärder, som vidtagits till förekommande af smittans utbredning. Har vidtagande af sådana åtgärder uraktlåtits eller förekommer eljest dertill anledning, har förste provinsialläkaren att skriftligen meddela nödiga råd och anvisningar samt, der så erfordras, hos Konungens befallningshafvande göra anmälan om förhållandet och hemställa om förordnade för sig eller ortens provinsialläkare att verkställa undersökning och anordna lämpliga åtgärder.

2. Kommer förste provinsialläkare under tjenstresa i närheten af ort, der svårare farsot utbrutit, eller der farsot vunnit större utbredning eller varaktighet, eller der han befarar att sådan sjukdom icke rätteligen bekämpas, eger förste provinsialläkare, ändå att förordnade dertill icke meddelats honom, på statens bekostnad utan uppskof besöka orten för att i samråd med vederbörande läkare och kommunalmyndighet tillse, att de åtgärder vidtagas, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

3. Efter tagen kännedom af inkomna rapporter angående tjänstförrättningar skall förste provinsialläkare utan dröjsmål öfverlämna samma rapporter med dervid fogade räkningar och andra handlingar till Konungens befallningshafvande.

4. Förste provinsialläkare åligger att i början och medlet af hvarje månad upprätta och till medicinalstyrelsen insända sammandrag af de till honom från vederbörande läkare inkomna uppgifter om sjukdomsfall af smittosam art.

§ 11.

Apotek.

En gång årligen skall förste provinsialläkare i derfor föreskrifven ordning visitera hvarje apoteksinrättning inom länet, der ej sådan

visitation författningsenligt skall af annan verkställas; egande förste provinsialläkare kalla provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare i orten att vid visitationen biträda efter hvad för dem utfärdad instruktion närmare bestämmer.

§ 12.

Förste provinsialläkare skall med uppmärksamhet följa skyddskoppypningen inom länet och medverka till dess behöriga handhavande; och har han att öfver de till honom inkomna, på grund af vaccinationsjournalerna uppgjorda summariska förteckningar, enligt formulär, upprätta och, på sätt i § 16 sägs, till medicinalstyrelsen insända sammandrag med de anmärkningar, hvartill fog må förefinnas.

Skyddskoppypningen.

§ 13.

1. Vid utöfvandet af tillsynen öfver barnmorskeväsendet inom länet eger förste provinsialläkare att, då han finner anledning dertill vara för handen, anställa pröfning af barnmorskas kunskaper i den ordning gällande reglemente för barnmorskor bestämmer och, om hon dervid befinnes okunnig i yrket, anmäla förhållandet hos medicinalstyrelsen.

Barnmorskeväsendet.

2. Förste provinsialläkare eger att, på anmälan af provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare att barnmorska gjort sig skyldig till stor försumlighet eller svårare förseelse, till förhör inför sig kalla barnmorskan samt, efter omständigheterna, meddela henne tillrättavisning eller om förhållandet göra anmälan hos medicinalstyrelsen. Kan förseelsen anses hafva förorsakat moder eller barn svårare sjukdom eller död, skall sådant jemväl hos Konungens befallningshafvande anmälas.

3. Till förste provinsialläkare inkommen berättelse om verkställd instrumentalförlossning skall af honom, efter skedd granskning, till medicinalstyrelsen insändas.

§ 14.

1. De genom denna instruktion förste provinsialläkare ålagda inspektioner och apoteksvisitationer äfvensom de tienstresor, hvilka erfordras för verkställande af dels de förrättningar, som af medicinalstyrelsen anbefalts eller af Konungens befallningshafvande utan särskildt förordnande åt honom uppdragits, och dels de undersökningar i öfrigt, hvilka förste provinsialläkaren på grund af meddelanden från läkare inom länet eller eljest vunna upplysningar anser behöfliga, böra

Årliga resor enligt reseplan.

så ordnas, att, till undvikande af tidspillan och onödig kostnad, särskilda förrättningsställen kunna, i den mån deras inbördes läge sådant medgifver, under en resetur besökas.

2. I enlighet härmed har förste provinsialläkare att upprätta och inom april månads utgång till medicinalstyrelsen för granskning och godkännande insända förslag till reseplan för året; skolande i denna reseplan, så vidt ske kan, angifvas den tid, som å hvarje förrättningsställe äfvensom för resan mellan de särskilda förrättningsställena beräknas komma att åtgå.

3. Efter fullbordad resa skall förste provinsialläkare till Konungens befallningshafvande aflemna till medicinalstyrelsen stald rapport öfver hvad under resan hufvudsakligen förekommit äfvensom reseräkning och protokoll öfver verkställda apoteksvisitationer, hvilka handlingar derefter af Konungens befallningshafvande insändas till medicinalstyrelsen.

4. Förste provinsialläkare må icke under resa, som i denna § omförmäles, eller under tjenstresor, hvilka på grund af förordnande af honom verkställas, mot ersättning meddela enskild sjukvård utom det honom anförtrödda provinsialläkaredistrikt.

§ 15.

Till tjänstarkivet hörande böcker och handlingar.

1. Af förste provinsialläkare skola föras:
diarium öfver inkommande handlingar efter stadgadt formulär samt *konceptbok* öfver utlåtanden, tjenstrapporter, berättelser, till myndigheter afgifna intyg och andra till hans tjenstverksamhet hörande expeditioner.

2. Det åligger förste provinsialläkare att förteckna alla till honom i tjensten ankommande cirkulär och författningar, hvilka jemte ofvannämnda *diarium* och *konceptbok* äfvensom den i § 6 mom. 5 omförmälda förteckning samt från myndigheter inkomna skrivelser skola af förste provinsialläkare behörigen förvaras och vårdas såsom ett till tjensten hörande arkiv samt vid afgang från tjensten till efterträdaren öfverlemnas.

§ 16.

Årsberättelse.

1. Inom april månads utgång hvarje år skall förste provinsialläkare till medicinalstyrelsen afgifva berättelse, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, om sin verksamhet under det förflutna året; och skola vid denna berättelse fogas såväl de från länets i civiltjänst anställda läkare inkomna årsberättelser samt årsberättelse för förste provinsialläkarens eget provinsialläkaredistrikt som ock från helso-

vårdsnämnder inkomna årsberättelser äfvensom sammandrag af de på grund af vaccinationsjournalerna upprättade, till honom inkomna summariska förteckningar.

2. Förste provinsialläkare skall af sin till medicinalstyrelsen ställda årsberättelse, så fort ske kan, gifva Konungens befallningshafvande och länets landsting del medelst afskrifter af densamma.

§ 17.

1. Åtnjuter förste provinsialläkare semester såsom provinsialläkare, vare han under samma tid, under förutsättning att hinder icke möter för befattningens behöriga uppehållande under ledigheten, berättigad till semester såsom förste provinsialläkare.

*Tjenstledighet
och afgång
från befatt-
ningen.*

2. I fråga om annan tjenstledighet gäller för förste provinsialläkare hvad för provinsialläkare i sådant hänseende är i § 40 stadgadt, dock att under beviljad ledighet vikarie för förste provinsialläkare alltid bör vara förordnad.

3. Önskar förste provinsialläkare att på grund af framskriden ålder eller försvagad helsa eller af annan anledning varda fri från sin befattning såsom förste provinsialläkare, men vill fortfarande bestrida sin provinsialläkaretjenst, må han derom hos Kongl. Maj:t göra ansökning; och eger, derest ansökningen bifalles, medicinalstyrelsen förordna annan legitimerad läkare att uppehålla förste provinsialläkare-befattningen.

II.

Provinsialläkare.

§ 18.

Provinsialläkare åligger att inom det honom anvisade tjenstgöringsdistrikt utöfva närmaste inseendet öfver den allmänna helso- och sjukvården, verkställa rättsmedicinska undersökningar och andra tjensteförrättningar samt mot ersättning efter fastställd taxa, der ej annorlunda öfverenkomes, meddela enskild sjukvård och utfärda tjenstintyg; varande provinsialläkare pligtig att efter förordnande af

*Tjensttätig-
ganden i all-
mänhet.*

medicinalstyrelsen eller Konungens befallningshafvande verkställa extra tjänsteförrättning jemväl inom annan del af länet.

§ 19.

Tillsättning. 1. Provinsiälläkare utnämnes af Kongl. Maj:t på förslag af medicinalstyrelsen.

2. Ledighet af provinsiälläkaretjenst kungöres af medicinalstyrelsen i post- och inrikes tidningar; och ega kompetente sökande att inom trettio dagar från den, då kungörelse varit första gången i tidningarna införd, till medicinalstyrelsen ingifva eller med allmänna posten insända sina ansökningar jemte kunskapsbetyg och behörigen styrkta meritförteckningar. Medicinalstyrelsen uppför på förslaget efter tjänståldern tre bland de sökande, der så många anmält sig, och tilldelar sitt förord åt den bland de sökande, som med afseende på aflagda kunskapsprof eller eljest ådagalagd skicklighet äfvensom föregående tjänstgöring och lämplighet för tjensten anses böra vid tillsättningen komma i åtanke; hvarefter samtliga handlingar till Kongl. Maj:t öfverlemnas.

3. Provinsiälläkaretjenst, som i brist på kompetente sökande icke kunnat tillsättas, kungöres hvarje år under maj månad å nyo till ansökning ledig, der ej särskild anledning förekommer till sådant kungörande å annan tid af året.

§ 20.

Tjenstens tillträdande. Utnämnd provinsiälläkare tillträder tjenst och lön med månaden näst efter den, då utnämningen skedde. Innehar han redan vid utnämmandet sådan tjenst, qvarstår han i densamma, till dess han tillträder den nya tjensten. Så snart utnämnd provinsiälläkare inträdt i tjänstgöring, skall han ofördröjligen derom hos Konungens befallningshafvande och medicinalstyrelsen göra anmälan.

§ 21.

Tjänstgöringsdistrikt och station. 1. Provinsiälläkaredistrikt omfattar det område, som derfor af Kongl. Maj:t blifvit bestämdt eller kan komma att bestämmas.

2. Inom provinsiälläkaredistrikt belägen stad, der stadsläkaretjenst är inrättad, anses, äfven om tjensten är ledig, icke tillhöra distriktet, derest icke Kongl. Maj:t annorlunda bestämmer. Stad, der stadsläkaretjenst icke är inrättad, räknas deremot till det provinsiälläkaredistrikt, inom hvilket han är belägen.

3. Är för någon del af provinsialläkaredistrikt extra provinsialläkare anställd, besörjer denne derstädes de provinsialläkaren tillkommande göromål. Dock åligger det provinsialläkaren att, då extra provinsialläkaretjenst är ledig eller eljest vid förefallande behof, bestrida helso- och sjukvård äfven inom denna del af provinsialläkaredistriktet; skolande provinsialläkaren genom Konungens befallningshafvande underrättas om extra provinsialläkares tillträde till och afgång från tjensten.

4. Provinsialläkare skall hafva sin bostad å den af Kongl. Maj:t för distriktet bestämda station. Vid provinsialläkares frånvaro från sitt hemvist skall han hafva fogat anstalt derom, att i hans bostad underrättelse må kunna erhållas om så väl stället, dit han rest, som tiden, då han kan antagas återkomma.

§ 22.

1. Är till följd af svårare eller mera utbredd farsot inom distriktet provinsialläkare i behof af biträde i sjukvården, skall han hos Konungens befallningshafvande göra hemställan om åtgärd för extra läkares förordnande.

*Biträde i
tjensten.*

2. Till biträde i provinsialläkares göromål må Konungens befallningshafvande för särskild förrättning förordna inom orten boende, vid indelta armén anställd bataljonsläkare, då denne icke är till militär-tjenstgöring beordrad.

§ 23.

1. Provinsialläkare vare pliktig att ställa sig de af Konungens befallningshafvande och medicinalstyrelsen honom meddelade förordnanden och gifna ålägganden till noggrann efterrättelse; äfvensom att, derest förste provinsialläkaren från honom infordrar utlåtande, rapport eller uppgift i tjensten, dermed skyndsamt inkomma; och vare det provinsialläkare obetaget att till förste provinsialläkaren, Konungens befallningshafvande eller medicinalstyrelsen ingå med de framställningar och förslag i helso- eller sjukvårdsärende rörande distriktet, hvartill fog må förefinnas.

*Förhållande
till öfverord-
nade myndig-
heter.*

2. Rapport, utlåtande eller annan handling, som genom Konungens befallningshafvande blifvit infordrad från provinsialläkare, skall denne till Konungens befallningshafvande insända för att genom samma myndighets försorg till vederbörande befordras.

3. Har uppgift, rapport eller annan handling, som enligt gällande föreskrift skall till provinsialläkare insändas, icke i behörig tid inkommit, eger provinsialläkare hos Konungens befallningshafvande begära handräckning för bekommandet af handlingen.

§ 24.

*Förhållande
till helso-
vårds- och
kommunal-
nämnder.*

1. Provinsialläkare, som har sin station inom samhälle å landsbygden, för hvilket helsovårdsstadgan i hvad den rörer stad är i tillämpliga delar gällande, skall vara ledamot af helsovårdsnämnden på stället.

2. Finner provinsialläkare sammanträde med helsovårds- eller kommunalnämnd, hvaraf han ej är ledamot, vara för behandling af ärende angående allmän helso- och sjukvård af behof påkalladt, eger han derom hos nämnden göra framställning; och skall sådant sammanträde skyndsamt ega rum och provinsialläkaren i god tid erhålla under rättelse om tiden och stället för detsamma. Vill han för inställelse vid sådant sammanträde eller vid sammanträde, hvartill han af kommunalnämnd blifvit kallad, åtnjuta ersättning af allmänna medel, skall han anmäla ärendet till Konungens befallningshafvandes pröfning för erhållande af dess förordnande att öfvervara sammanträdet.

§ 25.

*Mottagningar
utom station-
nen.*

Provinsialläkare skall söka träffa öfverenskommelse med aflägsse belägna kommuner inom distriktet om anordnande på lämpliga ställen af regelbundet återkommande mottagningar för meddelande af läkarevård. Önskar kommun anordnande af dylika mottagningar, men har öfverenskommelse med provinsialläkaren derom icke kunnat bringas till stånd, må kommunen före den 1 oktober göra framställning i ämnet hos Konungens befallningshafvande, som, efter det vederbörande blifvit hörde, före årets utgång till medicinalstyrelsen insänder samtliga under året från länet inkomna sådana framställningar med dertill hörande handlingar jemte eget utlåtande. Vid framställning, hvarom nu är nämndt, skall, såvida afseende derå må kunna fästas, vara fogadt vederbörande kommuns eller kommuners i behörig ordning gjorda åtagande att besörja eller bekosta läkarens fortskaffning till och från mottagningsstället och att kostnadsfritt tillhandahålla honom lämplig och under kall årstid eller väderlek uppvärmd mottagningslokal, hvarjemte tillika bör uppgifvas om och i sådant fall hvilka ytterligare förmåner af kommun erbjudas läkaren för hans inställelse. Medicinalstyrelsen eger derefter afgöra, om sådan mottagning, som i denna paragraf afses, skall ega rum eller icke, och må medicinalstyrelsen jemväl, på derom af vederbörande kommun eller provinsialläkare genom Konungens befallningshafvande gjord framställning, bestämma, huruvida påbjuden mottagning skall såsom icke vidare motsvarande sitt ändamål upphöra.

§ 26.

1. Provinsialläkare skall gifva noga akt på de förhållanden, hvilka kunna inverka på befolkningens helsa, och vid alla lämpliga tillfällen härutinnan meddela upplysningar och råd. *Åtgärder för allmän helsovård.*

2. För sådant ändamål bör provinsialläkare bereda sig kännedom om distriktets naturbeskaffenhet; befolkningens lefnadssätt, vanor och fördomar; beskaffenheten af bostäder, vatten, som till dryck eller matlagning användes, födoämnen och njutningsmedel; barnens vård och fysiska uppfostran m. m.; samt om deraf härflytande helsofiendtliga förhållanden.

3. För främjande af hvad till allmän sundhet hörer skall provinsialläkare söka medverka af Konungens befallningshafvande och förste provinsialläkaren samt kommunalmyndighet och presterskap i distriktet.

4. Provinsialläkare har att egna tillsyn åt efterlefnaden af de för allmänna helso- och sjukvården meddelade stadganden och föreskrifter; och bör han, der försumlighet i sådant afseende eller eljest sanitära missförhållanden af honom iakttagas, efter sakens beskaffenhet söka bereda rättelse derutinnan eller ock anmäla förhållandet hos förste provinsialläkaren.

5. Under sina tjänsteresor inom distriktet bör provinsialläkare, när tid och omständigheter medgifva, undersöka sundhetsförhållandena i de anstalter och lägenheter, som omförmälas i § 8, samt dervid fästa vederbörandes uppmärksamhet å de för helsotillståndet skadliga missförhållanden, som af honom iakttagas.

6. Har provinsialläkare under en tid af ett år icke genom tjänsteresa eller annorledes kommit i tillfälle att besöka viss del af distriktet, och anser han undersökning med hänsyn till den allmänna helsovården vara derstädes nödig, eger han anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande, som, efter förste provinsialläkarens hörande och derest omständigheterna dertill föranleda, förordnar om sådan undersökning.

§ 27.

1. Uppkommer inom provinsialläkaredistrikt allännare sjuklighet eller utbryter derstädes farsot eller smittosam sjukdom, har provinsialläkaren att ställa sig till noggrann efterrättelse hvad honom i sådant afseende enligt särskilda författningar angående allmänna helso- och sjukvården åligger. *Åtgärder för allmän sjukvård.*

2. Varder provinsialläkare vid inträffadt eller misstänkt fall af sådan smittosam sjukdom, som omförmäles i § 20 mom. 1 af kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af

smittosamma sjukdomar bland rikets invånare den 19 mars 1875, af vederbörande kommunalnämnds ordförande skriftligen anmodad att besöka orten, och har tillika upplysning lemnats om sjukdomens beskaffenhet samt den insjuknades namn, ålder och bostad, skall provinsialläkaren, derest han finner sådan smittosam sjukdom, som nu afses, antagligen vara för handen, så fort ske kan besöka orten samt meddela, jemte föreskrifter om den eller de sjukes vård, anvisning om de åtgärder, hvilka böra vidtagas till förekommande af sjukdomens utbredning. Kostnad för sådan resa, som nu är sagd, bestrides af staten och vederbörande kommun till hälften hvardera.

3. Finner provinsialläkaren sjukdomen icke vara af den beskaffenhet, att resa bör efter bestämmelserna i näst föregående moment företagas, skall han derom skriftligen underrätta kommunalnämnden och, der sjukdomen är af smittosam art, tillika meddela nödiga råd och anvisningar.

4. Antager smittosam sjukdom sådan utbredning, att densamma kan anses hafva öfvergått till farsot, skall provinsialläkare, på anmodan af ordförande i kommunalnämnd, som vill hos Konungens befallningshafvande anhålla om förordnande för provinsialläkaren att ensamt på statens bekostnad besöka orten, i ärendet till nämnden afgifva yttrande att biläggas dess hemställan hos Konungens befallningshafvande.

5. Har provinsialläkare erhållit kännedom derom, att sjukdomsfall af kolera, smittkoppor eller fläckfeber inom distriktet inträffat, eger han att på statens bekostnad till stället företaga resa jemväl utan särskild kallelse af ordförande i kommunalnämnd eller förordnande af Konungens befallningshafvande.

6. Sedan tjänsteresa enligt mom. 2, 4 och 5 eller sådan resa för smittosam sjukdom, hvartill Konungens befallningshafvande utan föregående hemställan af kommunalnämnd meddelat förordnande, verkstälts, skall provinsialläkare ofördröjligen till förste provinsialläkaren insända sin till medicinalstyrelsen ställda rapport derom, med angifvande af tid och ort för resan, sjukdomens art och de omständigheter, under hvilka den uppträder, antalet insjuknade inom hvarje hushåll, förefunna sanitära missförhållanden samt i afseende derå vidtagna åtgärder; och bör vid rapporten fogas reseräkning äfvensom ordförandens i kommunalnämnden skriftliga anmodan eller Konungens befallningshafvandes förordnande, om resan deraf varit föranledd.

7. Provinsialläkare skall, då farsot eller smittosam sjukdom inom distriktet är gängse, söka inhemta upplysning om sjukdomens fortgång och antalet insjuknade och döde. Finner provinsialläkaren dervid ytterligare tjänstebesök på stället erforderligt, skall han anmäla sådant hos Konungens befallningshafvande; och bör vid svårare farsot provinsial-

läkaren utöfver de uppgifter om sjukdomsfall, som det enligt § 59 punkten 5 åligger honom att afgifva, hvar eller hvarannan vecka till förste provinsialläkaren insända särskild rapport angående sjukdomsförhållandet.

§ 28.

1. Har, efter Konungens befallningshafvandes förordnande, provinsialläkare besigtigat personer, misstänkta för venerisk sjukdom, skall han till kommunalnämndens ordförande skriftligen uppgifva, till namn och vistelseort, de af sjukdomen angripna, hvilka icke inom viss, af läkaren utsatt kort tid tillförlitligen styrkt, att de betjena sig af ändamålsenlig sjukvård; börande provinsialläkaren tillika förstädiga kommunalnämnden att dels draga försorg derom att de sålunda antecknade varda skyndsamt intagna till vård å kurhus eller kurhusafdelning vid länets lasarett och dels, då sådant skett, derom underrätta provinsialläkaren. Vägrar någon för sjukdomen skäligen misstänkt person att låta besigtiga sig, anmäles sådant hos Konungens befallningshafvande för den åtgärd, som af omständigheterna påkallas.

*Åtgärder mot
venerisk sjuk-
dom.*

2. Till förekommande af venerisk sjukdoms spridning bör provinsialläkare i allmänhet vid anträffadt sjukdomsfall söka utröna, huru smittan tillkommit, samt på lämpligt sätt verka för den sjukes intagande till vård å sjukhus; hvarjemte provinsialläkaren, der den sjuke undandraget sig behandling eller icke följer dervid gifna föreskrifter, och synnerlig fara för smittans utbredning förefinnes, bör om förhållandet underrätta helsovårds- eller kommunalnämnden.

§ 29.

1. Provinsialläkare skall söka förmå kommunalnämnd i socken, som är belägen aflägsse från apotek eller medikamentsförråd, eller der smittosam sjukdom utbrutit eller allmännare sjuklighet är gängse, att anskaffa och mot inköpspris, der ej betalningen till större eller mindre del af kommunen efterskänkes, tillhandahålla kommunens medlemmar nödiga läke- och desinfektionsmedel, deribland dock icke må ingå sådana, som i gällande farmakopéer och medicinaltaxor äro betecknade med giftmärke; och skall provinsialläkaren för medlens inköp å apotek, på begäran af kommunalnämnden, meddela requisition å desamma jemte skriftlig anvisning huru medlen böra användas samt, såvidt möjligt, tillse ej mindre att andra medel icke i sådant förråd förvaras eller derifrån utlemnas, än de som äro tjenliga för de med förrådet afsedda ändamål,

*Förråd af
läke- och des-
infektionsme-
del å lands-
bygden m. m.*

än ock att medlen varda genom kunnig sjuksköterska eller annan pålitlig person utdelade.

2. Provinsialläkare skall, der så finnes behöfligt, söka främja aftal mellan apotekare och kommunalnämnd om expedition af läkemedel medelst s. k. medikamentslåda eller på annat lämpligt sätt.

3. Vid requisition, hvarom i mom. 1 sägs, äfvensom vid föreskrifvande i allmänhet af läkemedel, särskildt sådana som skola af kommun eller mindre bemedlade betalas, bör provinsialläkare, synnerligen i fråga om valet af läkemedel, formen för tillredningen och sättet för utlemnandet deraf, iakttaga all den sparsamhet, som är förenlig med ändamålets vinnande.

§ 30.

Apotek.

1. Provinsialläkare tillhör att hafva närmaste uppsigt öfver de inom distriktet befintliga apoteksinrättningar samt för detta ändamål genom besök på stället öfvertyga sig om apotekets ordentliga skötsel och egna uppmärksamhet åt beskaffenheten och taxeringen af utlemnade läkemedel.

2. Vid den årliga visitation, som af förste provinsialläkare å apoteksinrättning hålles, skall provinsialläkare på kallelse af förste provinsialläkaren biträda. Har vid sådan visitation apotekaren förelagts att inom viss utsatt tid hafva rättat befunna felaktigheter, skall provinsialläkaren tillse, att detta föreläggande behörigen fullgöres, och, om han derom af förste provinsialläkaren anmodas, efter den föresatta tidens utgång till denne anmäla hvad af apotekaren blifvit i anmärkta hänseendet åtgjort.

3. Inom distriktet bosatt apoteksföreståndares frånfälle, iråkade obestånd eller annat förfall för apotekets behöriga skötande skall provinsialläkare hos medicinalstyrelsen och förste provinsialläkaren anmäla, så snart han derom erhållit kännedom.

4. Får provinsialläkare vetskap om bedrifven olaga försäljning af läkemedel eller om quacksalfveri, som idkats till allmänhetens men eller hvaraf uppkommit skadliga följder för enskildes helsotillstånd, skall han derom göra anmälan hos Konungens befallningshafvande.

§ 31.

*Skyddskopp-
ympningen.*

1. Provinsialläkare åligger att utöfva noggrann tillsyn öfver skyddskoppympningen inom distriktet samt meddela undervisning i ympningens verkställande åt dem, som kunna vara i fråga att till vaccinatörer antagas.

2. Sedan vaccinationsjournalerna för distriktet genom Konungens befallningshafvandes försorg kommit provinsialläkare till handa, tillkommer det honom: att granska desamma och tillse, att de äro behörigen affattade och styrkta; att, om journal befinnes i ofullständigt skick, förelägga den försumlige att ofördröjligen fullgöra hvad i förevarande hänseende uraktlåtits och, der rättelse ej sker inom utsatt tid, anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande för dess åtgärd; att, efter verkställd granskning, öfver journalerna upprätta en summarisk förteckning med uppgifter enligt fastställt formulär, hvilken förteckning jemte journalerna bifogas den årsberättelse, som enligt § 39 skall till förste provinsialläkaren insändas.

3. Finner provinsialläkare skyddskoppymningen i någon kommun vara försummad eller derom gifna föreskrifter eljest åsidosatta, skall han söka deri åstadkomma rättelse eller, der så erfordras, anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande för vidtagande af nödiga åtgärder.

4. Vid yppad farsot af smittkoppor skall provinsialläkare tillse, att vaccination och revaccination företagas, och i sådant afseende söka helsevårds- och kommunalnämnds medverkau.

§ 32.

1. Öfver barnmorskor inom distriktet utöfvar provinsialläkare närmaste tillsyn i enlighet med hvad i särskildt reglemente finnes föreskrifvet; och skall han, då barnmorska efter sin bosättning inom distriktet hos honom anmäler sig, derom göra anteckning å barnmorskebrevet och införa henne å förteckningen öfver distriktets barnmorskor.

*Barnmorske-
väsendet.*

2. Vid öfvervakandet af det sätt, hvarpå barnmorska fullgör sina skyldigheter, skall provinsialläkare, då barnmorska beträdes med mindre förseelse, meddela henne tillrättavisning och erinran om hennes åligganden, men, i händelse hon gjort sig skyldig till stor försumlighet eller svårare förseelse, derom göra anmälan hos förste provinsialläkaren.

3. Får provinsialläkare kännedom derom att af barnmorska vårdad qvinna blifvit angripen af barnsängsfeber, skall han erinra barnmorskan om hennes skyldighet att under minst en veckas tid efter sjukdomsfallet afhålla sig från all praktik och att jemväl i öfrigt noga iakttaga de till förekommande af barnsängsfebers spridning för barnmorska föreskrifna försigtighetsmått. Har provinsialläkare anledning misstänka, att barnmorska genom uraktlåtet iakttagande af dessa försigtighetsmått spridit smitta till annan barnsängsquinna, eger han att för viss tid, högst

fjorton dagar, förbjuda barnmorskan att utöfva yrket och om hennes försumlighet göra anmälan hos förste provinsialläkaren.

4. Af barnmorska till provinsialläkare insänd berättelse om verkstald instrumentalförlossning skall af honom utan dröjsmål granskas och, sedan föreskrifna upplysningar inkommit, till förste provinsialläkaren insändas, åtföljd af provinsialläkarens utlåtande, hvori äfven böra omnämnas de åtgärder, hvilka han med anledning af berättelsen må hafva vidtagit.

5. Vid afgifvande af det i gällande reglemente för barnmorskor omförmälda intyg, huruvida den, som ämnar söka inträde såsom lärling vid statens läroanstalter för undervisning i barnmorskekonsten, är frisk, har stadig helsa och är fri från kroppsligten, skall provinsialläkare, efter tagen kännedom om qvinnans kunskapsbetyg, söka utröna hennes fattningsgåfva samt på grund af den föregångna undersökningen och pröfningen äfvensom med ledning jemväl af öfriga för ansökningen nödiga intyg, angifva huruvida hon synes vara lämplig, mindre lämplig eller synnerligen lämplig till barnmorska.

6. Provinsialläkare bör söka medverka dertill, att behörigen examinerade barnmorskor af kommunerna antagas samt att oexamineradt förlossningsbiträde icke anlitas, der barnmorska är att tillgå. Finns provinsialläkare, att oexamineradt förlossningsbiträde genom okunnighet eller vårdslöshet vid förlossningen vållat modrens eller barnets död, bör han sådant hos Konungens befallningshafvande anmäla för anställande af åtal.

§ 33.

*Tillsyn öfver
sinnessjuka
och öfver
utackorderade barn.*

1. I enlighet med gifna föreskrifter har provinsialläkare att tillse, huruvida behörig vård egnas inom distriktet befintlige sinnessjuka, hvilka icke äro intagne å offentlig eller med Kongl. Maj:ts tillstånd inrättad enskild anstalt för sådana sjuka.

2. Äfvenledes bör provinsialläkare under tjänstesor inom distriktet söka inhemta upplysningar om det sätt, hvarpå utackorderade barn, i synnerhet späda sådana, vårdas, och, när tid och omständigheter det medgifva, deråt egna tillsyn.

§ 34.

*Biträde vid
inskrifnings-
revision an-
gående värn-
pligtige.*

Provinsialläkare är skyldig att efter förordnande biträda den revision, som har att pröfva frågor angående värnpligtiges inskrifning till vapentjenst.

§ 35.

1. Provinsialläkare tillkommer att på förordnande af Konungens befallningshafvande, domare eller i stad, som tillhör distriktet, polismyndighet utföra rättsmedicinsk undersökning af död människas kropp i enlighet med gällande bestämmelser angående hvad vid sådan undersökning bör iakttagas. Det utlåtande, som på grund af undersökningen skall af provinsialläkaren eller, i händelse af laga förfall för honom, af annan dertill förordnad läkare afgifvas, bör vara så affattadt att vid hvarje deri förekommande slutledning hänvisas till de i obduktionsprotokollet eller i protokollet öfver rättskemisk eller annan undersökning, derest sådan egt rum, anförda omständigheter, hvarpå slutledningen stödjer sig. Protokoll jemte utlåtande eller behörigen styrkta afskrifter af desamma skola till den myndighet, som förordnat om undersökningen, af provinsialläkaren öfverlemnas inom en vecka efter förrättningens afslutande eller, om undersökning af rättskemisten egt rum, inom samma tid efter det dennes protokoll kommit provinsialläkaren tillhanda. Behörigen styrkt afskrift af handlingarna skall derjemte ofördröjligen af provinsialläkaren genom Konungens befallningshafvande insändas till medicinalstyrelsen.

Rättsmedicinska undersökningar.

2. Likaledes skall provinsialläkare utan dröjsmål å lefvande person verkställa undersökning, hvartill han af Konungens befallningshafvande, domare eller i stad, som tillhör distriktet, polismyndighet förordnas. Sådan förrättning må utföras utan vittnen, sedan nödig bevisning förbragts för bestyrkande af personens identitet. De vid undersökningen gjorda iakttagelser, hvilkas affattande i särskildt protokoll icke erfordras, skola efter förda minnesanteckningar intagas i utlåtande, som derefter öfverlemnas till den myndighet, som förordnat om undersökningen. Derjemte skall afskrift af utlåtandet, jemte förordnandet och räkning å ersättning för förrättningen, ofördröjligen insändas till Konungens befallningshafvande för att till medicinalstyrelsen befordras.

3. Utlåtande eller intyg, som på grund af rättsmedicinsk undersökning till myndighet afgifves, skall af provinsialläkare bestyrkas med orden: »hvilket härmed på heder och samvete intygas»; och bör afskrifts enlighet med hufvudskriften af provinsialläkare styrkas med orden: »å tjenstens vägnar».

§ 36.

Utlåtande, intyg eller upplysningar, hvilka provinsialläkare af medicinalstyrelsen, Konungens befallningshafvande, förste provinsialläka-

Utlåtande och intyg till myndigheter.

ren, domare eller i stad, som tillhör distriktet, polismyndighet anmodas lemna, skall han, sedan de i sammanhang dermed föreskrifna besigtningar eller eljest nödiga undersökningar blifvit utförda, skyndsamt afgifva så fullständigt och i så bestämda ordalag affattade, som låter sig göra, samt med angifvande af de grunder, hvarpå uttalade åsigter stödjäs; och bör provinsialläkare för sådant ändamål ega tillgång till alla de ransaknings- eller andra handlingar, hvilka kunna tjena till upplysning i ärendet.

§ 37.

Intyg till enskilda personer.

Intyg, som på enskild persons begäran af provinsialläkare utfärdas, skall grunda sig på föregången undersökning samt med angifvande af dess ändamål, vara i så bestämda och tydliga ordalag affattadt, att läkarens åsigt med visshet kan af intyget inhemtas. Deri bör ock vara intagen uppgift om tiden och stället för undersökningen, och skall intyget, om det är afsedt att åberopas inför domstol eller annan offentlig myndighet, vara bestyrkt på sätt i § 35 sägs.

§ 38.

Till tjänstearkivet hörande böcker och handlingar.

1. Af provinsialläkare skola föras:
diarium öfver inkommande handlingar efter stadgadt formulär;
konceptbok öfver tjenstrapporter, utlåtanden, berättelser, obduktionsprotokoll, till myndigheter afgifna intyg och andra till hans tjenstverksamhet hörande expeditioner; samt
journal öfver den sjukvård, som af honom utöfvas.

2. Till provinsialläkare i tjensten ankommande cirkulär och författningar skola af honom förtecknas och, jemte ofvan nämnda *diarium* och *konceptbok* äfvensom de från kommunalnämnder och presterskap årligen inkommande uppgifter, barnmorskornas dagböcker och från myndigheter inkomna skrivelser, såsom ett till tjensten hörande arkiv behörigen förvaras. Af inkomna handlingar, som mer än tio år i arkivet förvarats, må dock sådana förstöras, som af förste provinsialläkaren vid inspektion af arkivet dertill bestämmas.

3. Arkivet skall i enlighet med deröfver upprättad inventarieförteckning vid provinsialläkares afgang från tjensten öfverlemnas till efterträdaren, som har att, efter det han inträdt i tjenstutöfning, ofördörligen till förste provinsialläkaren insända en afskrift af inventarieförteckningen. Till efterträdarens ledning vid affattandet af årsberättelsen

skall jemväl till honom aflemnas utdrag af journalen för den tid, hvar-
öfver berättelse ännu icke blifvit uppsatt.

§ 39.

1. Inom mars månads utgång hvarje år skall provinsialläkare till *Årsberättelse.*
förste provinsialläkaren insända till medicinalstyrelsen stäld berättelse
för det sistförflutna året rörande helso- och sjukdomsförhållandena inom
distriktet, verkställda tjänstförrättningar m. m., i enlighet med det för
sådan berättelse fastställda formulär.

2. Till grund för denna berättelse skola läggas:

a) provinsialläkares diarium, konceptbok och sjukjournal för den
tid, som är i fråga;

b) de skriftliga uppgifter, hvilka skola inom januari månads utgång
aflemnas till provinsialläkaren af kommunalnämnder inom distriktet;

c) de från presterskapet till Konungens befallningshafvande före
januari månads utgång inkomna och derefter till provinsialläkaren öfver-
lemnade vaccinationsjournaler; samt

d) de förteckningar å sinnessjuka och idioter, hvilka presterskapet
har att före utgången af januari månad årligen öfversända till provinsial-
läkaren.

3. Möter hinder för provinsialläkare att vid föreskrifven tid af-
lemna sin årsberättelse, skall han inom samma tid derom göra anmälan
hos förste provinsialläkaren med uppgift om orsaken till dröjsmålet och
tiden, då aflemnandet antagligen kan ske.

§ 40.

1. Provinsialläkare må utan särskildt tillstånd begifva sig utom *Tjenstledig-*
sitt distrikt på högst ett dygn i sänder, dock att sådan tjenstledighet
icke får åtnjutas för längre tid än sammanlagdt femton dygn om året.
het.

2. Provinsialläkare, som tjenstgjort tio år såsom sådan, eger efter
derom hos medicinalstyrelsen gjord framställning att, när medicinal-
styrelsen pröfvar sådant kunna ske utan hinder för tjänstens behöriga
uppehållande, åtnjuta semester antingen årligen en månad eller hvart-
annat år två månader med skyldighet för provinsialläkaren att till handa
hålla eller bekosta bostad under tiden åt vikarien.

3. Annan tjenstledighet må af Konungens befallningshafvande
beviljas provinsialläkare för högst en månad, derest ledigheten icke för
statsverket medför utgift till vikaries aflönande. Anses särskild vikarie
under ledigheten icke behöflig, uppdrager Konungens befallningshafvande

förekommande tjänstförrättningar åt annan provinsialläkare inom länet. Finnes åter vikarie i anseende till distriktets behof af läkarevård icke kunna undvaras, eger Konungens befallningshafvande att, på förslag af provinsialläkaren, till vikarie förordna en legitimerad läkare och derom underrätta medicinalstyrelsen.

4. Är legitimerad läkare för förordnande icke att tillgå, eller skulle tjänstledighet under tid, som i mom. 3 är nämnd, föranleda utgift för statsverket, eller är provinsialläkare i behof af längre ledighet, skall ansökning om ledighet ingifvas till Konungens befallningshafvande för att af denna myndighet, jemte eget yttrande, öfversändas till medicinalstyrelsen, som, då ledigheten icke afser längre tid än sex månader, eger bevilja densamma men i annat fall öfverlemnar ansökningen, jemte eget utlåtande, till Kongl. Maj:t.

5. Vid tjänstledighet, som af Kongl. Maj:t eller medicinalstyrelsen beviljas, äfvensom när Konungens befallningshafvande vid ledighet af tjänsten eller eljest anmäler behof af vikarie, eger medicinalstyrelsen förordna om tjänstens bestridande under ledigheten.

III.

Extra provinsialläkare.

§ 41.

Tillkomst af extra provinsialläkare-tjänst och tillsättning deraf m. m.

1. Uppstår å landet fråga att för sjukvården inom en eller flera kommuner få anställd extra provinsialläkare med rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst, och önskas bidrag af staten till dylik läkares aflöning, ankommer det på länets landsting, derest bidrag till aflöningen äfven af landstinget beviljas, men eljest på vederbörande kommun eller kommuner, att i ärendet till Kongl. Maj:t göra underdånig framställning; börande denna åtföljas af dels förslag rörande station och tjänstgöringsområde för läkaren, dels ock vederbörande kommuns eller kommuners laga kraft egande beslut att med visst belopp bidraga till läkares aflöning under minst fem år. Varder statsbidrag till ifrågavarande ändamål beviljadt, har landstinget att för hvarje af staten

sålunda understödd extra provinsialläkaretjenst inom länet utse en styrelse af i orten boende män för handhafvande af ärenden angående tjensten.

2. På anmälan af den i näst föregående mom. omförmälda styrelse eger medicinalstyrelsen att om tjenstens tillsättande för tid, som af styrelsen föreslagits, utfärda kungörelse i enlighet med hvad i § 19 mom. 2 finnes stadgadt. Sedan ansökningstiden tilländagått, skola de inkomna ansökningshandlingarna af medicinalstyrelsen, med bifogande af dess yttrande om de sökandes kompetens, öfverlemnas till förenämnda af landstinget utsedda styrelse, som har att, med förordande af en bland de sökande, återställa handlingarna, hvarefter medicinalstyrelsen till tjenstens bestridande under den i kungörelsen utsatta tid förordnar den, som på grund af det gifna förordet äfvensom skicklighet och förtjenst anses böra komma i åtanke.

3. Entledigande från extra provincialläkaretjenst, hvarom i ofvanstående mom. förmäles, meddelas af medicinalstyrelsen.

4. Vill kommun utan anspråk på statsbidrag till aflönande af den läkare, som af kommun för sjukvården anställles, bereda denne, såsom extra provinsialläkare, rätt till tjänstårsberäkning, som i mom. 1 sägs, må kommun derom göra underdånig ansökning med förslag rörande station och tjenstgöringsområde samt sättet för styrelses utseende och läkarens antagande äfvensom uppgift om utfästa löneförmåner; och vill Kongl. Maj:t derefter i ärendet vidare besluta.

5. Är, då denna instruktion träder i kraft, för sjukvården inom en eller flera kommuner eller en del af kommun inrättad distriktsläkaretjenst med rätt till tjänstårsberäkning, gäller i fråga om innehafvare af sådan tjenst hvad i denna instruktion om extra provinsialläkare sägs. Blifver tjensten ledig under längre tid än ett år, upphör rätten till tjänstårsberäkning för samma tjenst, och skola för återvinnande af sådan rätt äfvensom för tjenstens tillsättning tillämpas de i mom. 1 och 2 eller mom. 4 gifna bestämmelser.

§ 42.

Extra provinsialläkare åligger att inom det honom anvisade tjenstgöringsområde besörja de provinsialläkaren tillkommande göromål och dervid ställa sig till efter rättelse hvad i denna instruktion finnes för provinsialläkare föreskrifvet; dock att skyldighet att mot ersättning efter faststald taxa, der ej annorlunda öfverenskommes, bestrida enskild sjukvård gäller endast för sådan extra provinsialläkare, till hvilkens aflönande staten bidrager. För tjenstförrättning, som jemlikt § 27 eller i *Åligganden.*

öfrigt på grund af myndighets förordnande af extra provinsialläkare utföres, eger denne åtnjuta ersättning lika med provinsialläkare.

§ 43.

Tjenstledighet.

Extra provinsialläkare, till hvars aflöning staten bidrager, må beviljas tjänstledighet af den af landstinget utsedda styrelse, åliggande dervid extra provinsialläkaren, att, såvida styrelsen ej annorlunda bestämt, till tjänstens uppehållande under ledigheten föreslå en legitimerad läkare, med hvilken extra provinsialläkaren i sådant afseende träffat öfverenskommelse. Afser tjänstledighet ej längre tid än en månad, må styrelsen förordna den föreslagne vikarien, men vid ledighet för längre tid, äfvensom då legitimerad läkare icke är att tillgå, skola framställning och förslag angående förordnandet af styrelsen göras hos medicinalstyrelsen. Beviljad tjänstledighet må icke i något fall medföra utgift för statsverket.

§ 44.

Anmälan om tillträde till och afgang från tjänsten äfvensom om viss tjänstledighet.

Extra provinsialläkares tillträde till och afgang från tjänsten skall af den utsedda styrelsen utan dröjsmål anmälas hos medicinalstyrelsen och Konungens befallningshafvande; och skall anmälan på enahanda sätt göras, då extra provinsialläkare erhåller ledighet från tjänsten utöfver en vecka.

IV.

Stads- och stadsdistriktsläkare.

§ 45.

Tjänstårsberäkning.

1. Rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst tillkommer, utan särskildt tillstånd, i hvarje stad allenast *en* af staden antagen och aflönad läkare.

2. Önskar stad bereda rätt till sådan tjänstårsberäkning jemväl åt en andre stadsläkare eller derutöfver åt en eller flere stadsdistriktsläkare, ankommer på stadsfullmäktige att derom göra ansökning hos Kongl. Maj:t, som efter pröfning af vidden af de göromål, hvilka skola tillkomma läkaren, vill i ärendet besluta.

§ 46.

1. Statsläkaretjenst kungöres af magistraten med ansökningstid af trettio dagar från den, då kungörelsen varit första gången i post- och inrikes tidningar införd. Efter ansökningstidens utgång insänder magistraten inkomna ansökningar till medicinalstyrelsen, för inhemtande af dess utlåtande om de sökandes kompetens, och öfverlemnar efter handlingarnas återbekommande desamma jemte inforrdadt yttrande från helsovårdsnämnden och eget utlåtande till stadsfullmäktige. Desse ega derefter att bland de kompetente sökande till stadsläkare utse en, för hvilken magistraten, sedan valet vunnit laga kraft, utfärdar fullmagt eller förordnande.

*Tillsättning
och afsked.*

2. Stadsdistriktsläkare utses i nyss nämnda ordning likaledes af stadsfullmäktige. Har i stad förvaltningen af den allmänna sjukvården uppdragits åt helsovårdsnämnden, kunna stadsfullmäktige jemväl åt nämnden öfverlåta antagandet af stadsdistriktsläkare.

3. Då utsedd stads- eller stadsdistriktsläkare sin tjenst tillträder eller derifrån afgår, skall magistraten derom göra anmälan hos medicinalstyrelsen och Konungens befallningshafvande samt tillika, der flere stadsläkare finnas, hos nämnda myndigheter vid tillträdet till sådan tjenst tillkännagifva, hvilken af läkarne åligger verkställa rättsmedicinska undersökningar.

4. Afsked eller entledigande från stadsläkaretjenst meddelas af magistraten.

§ 47.

Hemsökes stad af så svår eller utbredd farsot, att der anstälde läkare behöfva biträde i läkarevården, eger magistraten att om extra läkares förordnande på statens bekostnad göra framställning hos Konungens befallningshafvande, som, med bifogande af eget yttrande, anmäler förhållandet hos medicinalstyrelsen.

*Biträde i lä-
karevården
under farsot.*

§ 48.

1. Stadsläkare tillkommer att egna sorgfällig uppmärksamhet åt den allmänna helso- och sjukvården inom staden och dess område, att derstädes efter förordnande verkställa rättsmedicinska besigtningar och undersökningar samt att åt stadens invånare lemna läkarevård; och har stadsläkaren att i utöfning af sin befattning ställa sig till efterrättelse ej mindre gällande författningar angående allmänna helso- och sjukvården än äfven för stadens läkare i vederbörlig ordning utfärdad särskild instruktion samt i tillämpliga delar de för provinsialläkares tjenst-utöfning gifna stadganden.

Åtligganden.

2. I öfverensstämmelse härmed åligger stadsläkare:

1:o att såsom ledamot af stadens helsovårdsnämnd hos densamma anmäla sanitära missförhållanden inom staden och föreslå åtgärder deremot; att på anmodan af nämnden afgifva utlåtande i sanitära frågor och deltaga i beslutade besigtningar; att vid hotande eller utbruten farsot föreslå de med anledning deraf erforderliga åtgärder och vid deras utförande biträda och dem öfvervaka; att taga kännedom om de till nämnden inkomna anmälningar om fall af smittosam sjukdom och deröfver den 1 och 16 i hvarje månad upprätta sammandrag och ofördröjligen insända detsamma till förste provinsialläkaren; samt att biträda vid affattandet af den berättelse om helsotillståndet i staden under sist förflutna året, som det åligger nämnden att inom februari månads utgång hvarje år till förste provinsialläkaren afgifva;

2:o att i stad, der vaccindepot icke finnes inrättad, ansvara för skyddskoppypmpningens behöriga handhafvande och, der biträde af vaccinator erfordras, efter anmälan hos magistraten antaga sådan för att under stadsläkares inseende biträda vid ympningen; att öfver vaccinationsjournalerna upprätta en summarisk förteckning, hvilken jemte journalerna bifogas den årsberättelse, som skall af honom till förste provinsialläkaren afgifvas; samt att i öfrigt fullgöra hvad enligt författningarna angående skyddskoppypmpningen åligger stadsläkare;

3:o att utöfva närmaste tillsyn öfver de inom staden praktiserande barnmorskor och, då de hos honom anmäla sin bosättning i staden, derom å barnmorskebrevet göra anteckning samt att vid öfvervakandet af det sätt, hvarpå barnmorska fullgör sina skyldigheter, iakttaga hvad i sådant afseende för provinsialläkare blifvit föreskrifvet;

4:o att hafva närmaste uppsigt öfver de i staden befintliga apotek, för detta ändamål tid efter annan besöka dem, egna uppmärksamhet åt derifrån utlemnade läkemedels beskaffenhet och taxering samt, på kallelse af förste provinsialläkaren, biträda vid de apoteksvisitationer, som af denne verkställas, äfvensom i fråga om tillsyn å afhjelpandet af anmärkta felaktigheter iakttaga hvad i § 30 mom. 2 blifvit för provinsialläkare föreskrifvet; börande stadsläkare, der till hans vetskap kommer, att i staden bedrifves sådan försäljning af läkemedel eller qvacksalvveri, hvarom i § 30 mom. 4 sägs, derom göra anmälan hos magistraten;

5:o att hafva inseende öfver de i staden befintlige tandläkare och fältskärer samt, då de för sitt yrkes utöfvande bosatt sig inom staden eller derstädes sig uppehålla, mottaga deras anmälningar derom och taga kännedom om deras tillståndsbref, äfvensom att jemlikt särskilda föreskrifter närvara vid förhör med lärling i yrket;

6:o att, på förordnande af Konungens befallningshafvande, rådstufvurätt eller polismyndighet, inom staden och dess område verkställa besigtning å lefvande person eller undersökning af död människas kropp, dervid stadsläkare har att ställa sig till efterrättelse hvad för provinsialläkare angående dylika förrättningar är föreskrifvet; och eger stadsläkare att för dessa förrättningar åtnjuta ersättning af statsmedel lika med provinsialläkare i de fall, der förrättningen påkallats i rättsligt ändamål. Har besigtning å personer, misstänkta för venerisk smitta, af stadsläkare förrättats, skall han tillse, att de med sådan sjukdom behäftade varda befordrade till nödig vård, der de icke sjelfva förskaffa sig sådan;

7:o att beträffande medikamentsräkningar, hvilka skola med stadens medel betalas och för granskning insändas till medicinalstyrelsen, attestera deras öfverensstämmelse med utfärdade recept;

8:o att i afseende på den enskilda sjukvården ställa sig utfärdad särskild instruktion till efterrättelse;

9:o att på begäran lemna biträde åt presterskapet till dödsorsakernas bestämmande för anteckning i dödboken samt hålla hand deröfver att dödbevis varda hos helsovårdsnämnden behörigen förvarade; samt

10:o att, i likhet med hvad för provinsialläkare i § 38 stadgas, föra diarium, konceptbok och sjukjournal samt förvara arkivhandlingar och enligt inventarieförteckning öfverlemna desamma jemte utdrag af sjukjournalen till efterträdaren; skolande rapport, utlåtande eller annan handling, som genom magistraten blifvit infordrad från stadsläkaren, af denne insändas till magistraten för att till vederbörande befordras.

§ 49.

Förslag till särskild instruktion för stadsläkare skall, der sådan instruktion saknas eller innehåller bestämmelse, stridande mot hvad i denna instruktion finnes om stadsläkare stadgadt, af stadsfullmäktige efter helsovårdsnämndens hörande upprättas, hvarefter magistraten har att med bifogande af dess utlåtande underställa förslaget medicinalstyrelsens pröfning och godkännande. Finnas i staden två stadsläkare anstälde, böra i instruktionen bestämmas såväl fördelningen mellan dem af de allmänna förrättningarna som ock omfånget af den läkarevård, som det åligger hvar och en af dem eller endera att inom staden meddela. Likaledes skall i dylik instruktion fördelning af läkarevården ske mellan stadsdistriktsläkare, om sådane finnas, samt föreskrift meddelas om deras tjänstförhållande till förste stadsläkaren. Särskildt böra i instruktionen stadgas villkoren för åtnjutande af läkarevård eller medikamenter på stadens bekostnad.

Särskild instruktion.

§ 50.

Årsberättelse.

1. Inom februari månads utgång hvarje år skall stadsläkare till förste provinsialläkaren afgifva berättelse för det sist förflutna året rörande helso- och sjukdomsförhållandena inom staden, verkställda förrättningar m. m., i enlighet med det för sådan berättelse fastställda formulär.

2. Denna berättelse bör grundas på stadsläkarens diarium, konceptbok och sjukjournal, de anmälningar om fall af smittosam sjukdom, som till helsovårdsnämnden inkommit, samt från presterskapet inkomna vaccinationsjournaler och förteckningar å sinnessjuka och idioter.

3. Finnas i stad flere läkare anstälde, tillkommer det förste stadsläkaren att, med ledning af de särskilda årsberättelser, hvilka det skall åligga andre stadsläkaren äfvensom stadsdistriktläkare att före januari månads utgång aflemna till förste stadsläkaren, sammanfatta årsberättelsen angående helso- och sjukdomsförhållanden inom staden och vid insändandet till förste provinsialläkaren af samma berättelse bifoga förenämnda särskilda årsberättelser.

4. Möter hinder för stadsläkare att inom föreskrifven tid insända sin årsberättelse till förste provinsialläkaren, skall han inom samma tid hos denne derom göra anmälan med uppgift om dröjsmålet och om tiden, då aflemnandet antagligen kan ske.

§ 51.

Tjenstledighet.

1. Tjenstledighet för tid inom en vecka kan af magistratens ordförande meddelas stadsläkare, då denne med annan legitimerad läkare aftalat om göromålens bestridande under tiden. Längre tjenstledighet må af magistraten efter helsovårdsnämndens hörande beviljas, åliggande dervid stadsläkaren, såvida ej i särskild instruktion finnes annorlunda bestämdt, att till tjenstens uppehållande under ledigheten föreslå en legitimerad läkare, med hvilken stadsläkaren i sådant afseende träffat öfverenskommelse; och må, derest ledigheten ej afser längre tid än en månad, magistraten förordna den föreslagne vikarien att under tiden bestrida tjensten, men skall i annat fall magistraten hos medicinalstyrelsen göra framställning och förslag angående förordnandet.

2. Om stadsläkares tjenstledighet utöfver en vecka och förordnande af annan läkare under ledigheten skall underrättelse af magistraten meddelas såväl Konungens befallningshafvande som helsovårdsnämnden.

3. Angående ledighet för stadsdistriktläkare må föreskrift meddelas

i den särskilda instruktion, som för sådan läkare bör af stadsfullmäktige utfärdas på sätt i § 49 närmare bestämmas.

§ 52.

I stad, der stadsfullmäktige ej finnas, har allmänna rådstugan att fullgöra hvad enligt denna instruktion eljest tillkommer stadsfullmäktige. *Bestämmelse för vissa städer.*

§ 53.

I fråga om tillsättning af stads- och stadsdistriktsläkare i Stockholm samt deras tjänstledighet gäller hvad derom särskildt finnes stadgadt. *Undantag för Stockholm.*

V.

Militär-, hospitals- m. fl. läkare.

§ 54.

Vid armén och flottan anställde läkare äfvensom hospitals-, fängelse-, jernvägs-, lasarets- samt bad- och brunnsläkare hafva att iakttaga hvad i gällande författningar och för dem utfärdade särskilda instruktioner finnes föreskrifvet. *Militär-, hospitals- m. fl. läkare*

VI.

Allmänna bestämmelser.

§ 55.

Behörighet att utöfva läkarekonsten och från apotek förskrifva jemväl häftigt verkande eller giftiga läkemedel tillkommer endast den, som inom riket aflagt medicinsk licentiatexamen eller, utan att hafva aflagt sådan examen, antingen af Kongl. Maj:t erhållit särskild tillåtelse att inom riket utöfva läkarekonsten eller blifvit af Kongl. Maj:t utnämnd *Behörighet att utöfva läkarekonsten.*

till läkaretjenst eller ock af medicinalstyrelsen förordnats att tjenstgöra såsom vikarie eller extra läkare vid armén, flottan eller den civila sjukvården; dock gäller för sålunda förordnad vikarie eller extra läkare hans behörighet endast för den tid, det för honom utfärdade förordnande bestämmer.

§ 56.

*Förhållande
till medicinal-
styrelsen.*

Hvarje innehafvare af läkaretjenst eller befattning, äfvensom alla de, hvilka eljest utöfva läkarekonsten, äro beträffande utöfningen deraf stälde under medicinalstyrelsens inseende och pligtige att efterkomma hvad styrelsen i kraft af gällande författningar och instruktioner föreskrifver dem; derifrån likväl undantagne lärare vid de medicinska läroverken samt de vid serafimerlasarettet i Stockholm anstälde läkare i hvad en hvar af dem i sådan egenskap åligger.

§ 57.

*Behörighet
till befordran
och tjänstårs-
beräkning.*

1. Endast legitimerade läkare kunna på underdånigt förslag till läkaretjenst uppföras eller af myndigheter, kommuner eller enskilde antagas till läkaretjenst, med hvars innehafvande tjänstårsberäkning är förenad.

2. Innehafvare af de i nästföregående moment omförmälda läkaretjenster, äfvensom de vid sjukvårdsinrättningar och medicinska läroverk vederbörligen anstälde och hos medicinalstyrelsen anmälde underläkare och amanuenser, med hvilkas befattningar förmån af tjänstårsberäkning är förenad, samt de af medicinalstyrelsen förordnade biträdande provinsialläkare, vikarier och extra läkare, hvilka äro medicine licentiater eller efter aflagd medicinsk kandidatexamen fullgjort den för licentiatexamen föreskrifna tjenstgöring vid universitet, ega åtnjuta tjänstårsberäkning för den tid, de tjensten eller befattningen innehaft eller förestått.

3. Beträffande tjänstårsberäkning för docenter inom medicinska fakulteterna vid universiteten och vid karolinska medikokirurgiska institutet gäller hvad derom särskildt är föreskrifvet.

§ 58.

*Behörighet
att verkställa
rättsmedi-
cinsk under-
sökning af
död men-
niskas kropp,
m. m.*

I fråga om behörighet att verkställa rättsmedicinsk undersökning af död människas kropp samt om hvad iakttagas bör vid meddelande af intyg för sinnessjuks intagande å hospital eller asyl och af tillstånd till liks balsamering gäller hvad derom särskildt är stadgadt.

§ 59.

Hvarje läkare, antingen han är i tjänst anställd eller enskildt meddelar läkarevård, åligger: *Åligganden i allmänhet.*

1:o att åt sjuk, som af honom vårdas, meddela de råd och, så vidt möjligt är, egna den behandling, som den sjukas tillstånd fordrar och som med vetenskap och bepröfvad erfarenhet öfverensstämmer;

2:o att vid hvarje under hans behandling kommande fall af kolera, smittkoppor, fläckfeber (tyfus), nervfeber (tyfoidfieber), skarlakansfeber, elakartad halssjukdom (difteri), rödsot (dysenteri) eller barnsängsfeber föreskrifva och, så vidt ske kan, anordna tjenliga åtgärder mot smittans spridande, samt, der gällande författning sådant föreskrifver, hos helsovårdsnämnd göra skriftlig anmälan om inträffadt sjukdomsfall eller till ordförande i kommunalnämnd lemna skriftlig underrättelse om förhållandet jemte anvisning om de åtgärder, hvilka böra vidtagas till förekommande af sjukdomens utbredning;

3:o att vid läkemedels föreskrifvande iakttaga hvad angående receptets innehåll och form finnes särskildt stadgadt;

4:o att, när någon aflidit, hvilken läkaren vårdat närmast före dödsfallet, ofördröjligen och kostnadsfritt meddela ett efter stadgadt formulär affattadt intyg öfver dödsorsaken;

5:o att till vederbörande förste provinsialläkare den 1 och 16 i hvarje månad insända uppgift, enligt formulär, å de fall af de i § 20 mom. 1 af kongl. förordningen 19 mars 1875 omförmälda smittosamma sjukdomar, hvilka å landet eller i stad, der stadsläkare ej finnes, under näst föregående halfva månad kommit under hans behandling;

6:o att till medicinalstyrelsen skyndsamt inkomma med de upplysningar, förklaringar eller underrättelser, medicinalstyrelsen kan i särskilda fall finna anledning begära;

7:o att vid afgifvande af infordrade upplysningar och förklaringar, äfvensom vid utfärdande af intyg, afsedt att företes inför domstol eller annan offentlig myndighet, iakttaga hvad i §§ 36 och 37 eller i särskild författning är i sådant afseende föreskrifvet; samt

8:o att, då läkarens boningsort icke är bestämd genom hans tjänst, hos medicinalstyrelsen och förste provinsialläkaren i länet anmäla den ort, der han bosätter sig eller dit han flyttar.

§ 60.

*Läkares tyst-
låtenhet.*

Ej må läkare yppa hvad honom i denna hans egenskap blifvit i förtroende meddeladt, ej heller i oträngdt mål uppenbara hvad han angående sjukdom eller dess uppkomst sjelf funnit; dock att genom denna läkarens pligt någon inskränkning icke får ega rum i hans skyldighet att verkställa förrättning och afgifva utlåtande eller intyg samt dervid förfara enligt gällande författningar och instruktioner.

Bilaga Litt. B.

Komiténs förslag

till

T a x a

på arfvode åt visse i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

A. För enskild sjukvård och på enskild begäran meddelade intyg:

§ 1.

Förste provinsialläkare, provinsial-, extra provinsial- eller biträdande provinsialläkare, eller vikarie för sådan läkare eger att för enskild sjukvård, som inom distriktet lemnas, äfvensom för intyg, som på enskild begäran meddelas, erhålla arfvode och i särskilda fall reseersättning enligt här nedan gifna bestämmelser, der ej annorlunda öfverenskommes.

Allmän bestämmelse.

§ 2.

1. Rådfrågas läkaren i sin bostad eller annorstädes, utgår arfvodet för rådfrågningen, vare sig recept af läkaren meddelas eller icke, med 1 krona. För förnyelse af recept utan särskild rådfrågning utgör arfvodet 50 öre.

Arfvode för rådfrågning.

2. Det i mom. 1 bestämda arfvode för rådfrågning utgår icke vid sjukbesök, hvarom här nedan stadgas; och må sådant arfvode ej heller beräknas, derest vid sjukbesök läkaren rådfrågas af någon, som hör till samma hushåll som den sjuke.

3 §.

Arfvode för sjukbesök inom två kilometer.

1. För hvarje besök, som af läkaren på anmodan göres hos sjuk på afstånd ej öfverstigande två kilometer från läkarens bostad eller från annat ställe inom distriktet, der han uppehåller sig, utgår arfvode med 3 kronor.

2. Öfverstiger i fall, som i mom. 1 omförmäles, afståndet från läkarens bostad en kilometer och finnes farbar väg till den sjuke, skall läkaren med tjenlig skjuts befordras till och från sjukbesöket. Sker ej hemtning i sådant fall, vare läkaren berättigad till godtgörelse för utgift, som han haft för sin fortskaffning till och från stället.

§ 4.

Arfvode för sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer.

Öfverstiger vid sjukbesök väglängden till den sjuke från läkarens bostad eller annat ställe inom distriktet, derifrån resan anträdes, två kilometer, utgår arfvodet, för besök på afstånd ej öfverstigande en half mil, med 5 kronor samt, för besök på längre afstånd, med ytterligare 2 kronor för hvarje öfverskjutande börjad half mil intill fyra mil och derefter med 2 kronor för hvarje öfverskjutande börjad mil af väglängden till den sjuke, utan rätt för läkaren till särskildt arfvode för återfärden.

§ 5.

Befordran till och från sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer.

1. Till och från sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer skall läkaren befordras med tjenlig skjuts, och må dertill användas äfven åkdon efter en häst, såvida åkdonet kan efter ortens sed såsom beqvämt anses. Vill läkaren i stället för den hemtandes åkdon begagna eget lättare enbetsåkdon, vare han dertill berättigad.

2. Varder läkaren i fall, som i mom. 1 sägs, ej hemtad, har han att sjelf ombesörja sin befordran till och från stället med rätt att derför uppbära ersättning efter skjuts med en häst jemte åkdonslega efter 30 öre för milen.

§ 6.

Ersättning för sjukbesök, beräknad efter tid.

1. Begagnar läkaren, der han ej med skjuts befordras, för resa vid sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer, eller för del af sådan resa, jernväg eller ångfartyg, eller måste vid besök på sådant afstånd vägen eller någon del deraf tillryggaläggas på båt, till häst eller till fots, skall arfvodet för besöket beräknas efter den tid, som för färden åtgår,

sålunda att arfvodet utgår med 2 kronor för hvarje börjad timme, intill tio timmar, och för längre tid med ytterligare 1 krona för hvarje börjad timme, dock att arfvodet för sådan resa icke i något fall må understiga 5 kronor; skolande denna beräkningsgrund tillämpas, jemväl om skjuts jemte något af nu nämnda fortskaffningssätt användes. Vid bestämmandet af den tid, som för färden åtgått, inberäknas äfven den tid läkaren måst under färden afvakta jernvägs- eller ångfartygslägenhet, egande dock den betalningsskyldige att, der han vill undgå kostnaden för väntetid under hemfärden, sjelf ombesörja läkarens fortskaffning till hans hem. Deremot inberäknas icke den tid, som åtgår för läkarens besök hos den sjuke.

2. Vid resa, hvarom i denna paragraf förmäles, tillkommer läkaren utom arfvode äfven reseersättning för färd på jernväg efter afgift för plats i första klassens vagn och för färd på ångfartyg efter afgift för enkel hyttplats eller, när hytt ej förekommer, en salongsplats; börande, derest läkaren måste sjelf ombesörja färd med båt, häst eller skjuts, honom ersättas stadgad eller, der taxa icke finnes, betingad lega. Har läkaren under färden haft utgift för transport af reseffekter, skall sådan utgift honom godtgöras.

§ 7.

1. Varder läkaren under resa för ett sjukbesök anmodad att efter besöket med afvikande från eller fortsättning af vägen besöka annan sjuk, skall för hvarje sådant ytterligare sjukbesök arfvode, efter de i § 3 mom. 1 och § 4 stadgade grunder, utgå såsom för ny resa, beräknad efter väglängden från den nya vägens början till den sjukens bostad; och vare den, som kallat läkaren till det senare besöket, skyldig att vid afvägen, eller der den nya vägen börjar, hemta läkaren samt ombesörja hans hemfärd.

Ersättning för flera sjukbesök under en resetur.

2. Skall, då flera sjukbesök i ett sammanhang företagas, läkarens arfvode, enligt hvad i § 6 sägs, för något eller några af besöken beräknas efter tid, gäller samma beräkningsgrund för hela reseturen; skolande arfvodet mellan de betalningsskyldige fördelas efter den tid, som åtgått för färden till och från hvarje särskildt sjukbesök, och svare hvar för den hemtningsskyldighet eller reseersättning, som efter ofvan stadgade grunder på honom belöper.

§ 8.

För läkarens biträde vid barnförlossning skall, utöfver förut stadgade arfvode och reseersättning, der sådan ifrågakommer, betalas ytter-

Särskildt arfvode för barnförlossning,

ligare arfvode från och med 5 kronor till och med 25 kronor efter för-
rättningens mer eller mindre svåra beskaffenhet och den tid, som dertill
åtgått, samt den betalningsskyldiges förmåga att utgöra arfvodet.

§ 9.

Särskildt arfvode för besigtning å lefvande person.

För besigtning å lefvande person med deröfver utfärdad attest njute läkaren i arfvode 3 kronor, der ej besigtningen afser utrönande af sinnesbeskaffenhet, i hvilket fall arfvodet utgår med 10 kronor. Har vid besigtning, som nu är sagd, resa erfordrats, åtnjute läkaren dessutom arfvode och reseersättning såsom för sjukbesök är stadgad.

§ 10.

Förhöjdt arfvode för läkarevård under viss tid.

1. Anlitas läkaren under tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 7 f. m. eller faller resa för sjukbesök eller del af resan inom samma tid, utgår arfvodet för rådfrågning med 50 procent förhöjning och för sjukbesök med förhöjning af 1 krona för hvarje börjad timme, som under ofvan angifna tid för besök eller resa åtgått.

2. Förhöjning, som nu är sagd, eger dock icke rum, då fråga är om biträde vid barnförlossning.

§ 11.

Läkarevård, som af kommun för vissa fattiga eller mindre bemedlade betalas.

1. Har kommun åtagit sig att betala läkarevård för vissa fattiga eller mindre bemedlade medlemmar af kommunen och företes inför läkaren derom utfärdadt intyg, utgår arfvodet för all sådan läkarevård med endast hälften af här ofvan stadgade arfvodesbelopp.

2. Varder läkaren till sådant sjukbesök, som i mom. 1 afses, ej hemtad, må resa på kommunens bekostnad af läkaren företagas, endast så vida medgifvande dertill af kommunalmyndigheten lemnats.

3. För liquids erhållande i fall, hvarom i denna paragraf sägs, eger läkaren att, med bifogande af lemnade intyg, kvartalsvis till kommunalmyndigheten ingifva räkning å läkaren tillkommande arfvode och reseersättning.

§ 12.

Enskildes betalningsskyldighet enligt denna taxa.

Arfvode och reseersättning enligt denna taxa, hvilka skola af enskild person gäldas, åligger det den sjuke eller den, som för dennes vård och

underhåll ansvarar, eller den, som eljest för annan person anlitat läkaren, att vid anfordran erlægga.

§ 13.

Tredskas den betalningsskyldige att erlægga arfvode eller reseersättning enligt denna taxa, njute läkaren för utbekommande deraf handräckning hos öfverexekutor, der läkaren styrker, att räkning å beloppet blifvit minst fjorton dagar före ansökningens ingifvande till öfverexekutor tillstäld den betalningsskyldige.

Handräckning för betalningens utbekommande.

B. För tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

§ 14.

För tjänsteförrättning, som, för allmän helso- eller sjukvård, af de i § 1 omförmälda läkare på grund af gällande instruktion eller myndighets uppdrag utföres å ställe på längre afstånd från läkarens bostad än två kilometer, utgår ersättning efter den klass i gällande resereglemente, som är för provinsialläkare bestämd, men för tjänsteförrättning, utförd på afstånd ej öfverstigande två kilometer från hans bostad, utgår, der ej för vissa tjänsteförrättningar särskildt arfvode, enligt hvad i § 15 sägs, är bestämdt, ersättning med 5 kronor i dagtraktamente, utan rätt för läkaren att beräkna reseersättning.

Ersättning för tjänsteförrättning i allmänhet.

§ 15.

1. För nedannämnda tjänsteförrättningar tillkommer läkaren, jemte ersättning enligt gällande resereglemente, der sådan jemlikt § 14 ifrågakommer, arfvode med följande belopp:

Ersättning för vissa tjänsteförrättningar.

För rättsmedicinsk undersökning af död människas kropp, med protokoll och utlåtande i två utskrifter 20 kronor;
 för undersökning till upptäckande af arseniksyrlighet i fast form, jemte protokoll i två utskrifter 5 kronor;
 för undersökning af lefvande person till utrönande af hans sinnesbeskaffenhet, jemte utlåtande i två utskrifter 10 kronor;
 samt för annan undersökning eller besigtning å lefvande person eller personer, jemte utlåtande i två utskrifter 5 kronor;

beroende likväl dessa arfvodens åtnjutande på de till förrättningen hörande handlingars godkännande vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade.

2. För den i § 3 af kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare den 19 mars 1875 föreskrifna undersökning utgår arfvode enligt bestämmelsen i § 16 mom. 1 af samma förordning.

§ 16.

*Betalnings-
skyldighet för
tjänsteförrätt-
ningar.*

1. För tjänsteförrättning, hvarom i §§ 14 och 15 sägs, utgår, med det undantag som här nedan i mom. 2 omförmäles, ersättning af statsmedel, der ej annorlunda är i särskild författning bestämdt.

2. Har läkaren, enligt § 33 i helsovårdsstadgan för riket, af ordförande i kommunalnämnd anmodats att besöka orten, skall ersättningen för läkarens resa bestridas af staten och vederbörande kommun, till hälften af hvardera, i den ordning, som finnes särskildt föreskrifven.

Bilaga Litt. C.

Komiténs förslag

till

ändringar i Kongl. Maj:ts nådiga helsovårdsstadga för riket.

§ 1.

1. Närmaste — — — — — helsovårdsnämnd.
2. Denna nämnd — — — — — lämplig person.
3. De valde — — — — — innehafva.
4. Den som — — — — — i helsovårdsnämnden.
5. Den som — — — — — godkännes.
6. Förste provinsialläkaren i länet eger, äfven om han icke är ledamot af nämnden, vara tillstådes vid nämndens sammanträden samt i öfverläggningarna men ej i besluten deltaga; skolande sammanträde med nämnden skyndsamt ega rum, då det af förste provinsialläkaren äskas, och denne i god tid erhålla underrättelse om tiden och stället för det-samma. Har viss tid för sammanträdet blifvit af förste provinsialläkaren föreslagen, skall sammanträdet hållas å denna tid eller, om hinder derför möter, å närmast följande för sammanträdet lediga, efter öfverenskommelse med förste provinsialläkaren bestämda dag.
7. I fall behof -- -- -- -- -- besluten.

§ 11.

Helsovårdsnämnden har att årligen inom februari månads utgång till förste provinsialläkaren aflemna en till medicinalstyrelsen stäld berättelse om — — — — förvaras.

§ 26.

Hvad — — — derstädes. Har provinsial- eller extra provinsialläkare sin station inom samhälle, hvarom nu är sagdt, skall han vara ledamot af hälsovårdsnämnden på stället.

§ 27.

1. Närmaste — — ega vederbörande förste provinsial-, provinsial- och extra provinsialläkare, oafsedt att de icke äro ledamöter af nämnden, vara — — då det af någon af bemälde läkare äskas — — sammanträdet. Har viss tid för sammanträdet blifvit af förste provinsialläkaren föreslagen, gälle hvad i § 1 mom. 6 för sådant fall stadgas om hälsovårdsnämnd jemväl om kommunalnämnd.

2. Kommunalnämnder — — — — — befogenhet.

3. För erhållande — — — — — stadgadt.

4. Till ledning för de berättelser, som årligen skola af provinsial- och extra provinsialläkare till förste provinsialläkaren aflemnas, åligger det — — till provinsialläkaren eller, der särskild extra provinsialläkare finnes, till denne — — — åtgjordt.

§ 33.

1. På landet skall, då flere personer i samma hus eller by hastigt insjukna eller afida eller eljest sådant sjukdomsfall yppas, som gifver anledning antaga att kolera, smittkoppor, fläckfeber (tyfus), nervfeber (tyfoidfieber), skarlakansfeber, elakartad halssjukdom (difteri) eller rödsot (dysenteri) är under utbrott, kommunalnämndens ordförande genast, sedan han fått kunskap härom, skriftligen anmoda vederbörande provinsial- eller extra provinsialläkare att besöka orten, skolande vid sådan anmodan tillika, med ledning af de utaf medicinalstyrelsen om nämnda sjukdomar meddelade anvisningar, lemna upplysning om sjukdomens beskaffenhet äfvensom ock uppgifvas den eller de sjukes namn, ålder och bostad.

2. Får presterskapet tidigare kunskap om sådana sjukdomsfall, hvarom nu är nämndt, bör presterskapet skyndsamt meddela kommunalnämndens ordförande underrättelse härom, jemte så fullständig uppgift om sjukdomens beskaffenhet och den eller de insjuknade, som för läkarens tillkallande, enligt hvad ofvan sägs, erfordras. Enahanda underrättelse och upplysning skola till kommunalnämndens ordförande

ofördröjligen lemnas jemväl af hvarje husfader, i hvars hem sjukdom af ifrågavarande beskaffenhet utbrutit, börande dervid tillika tillkännagifvas, om läkare blifvit tillkallad eller icke.

3. Antager smittosam sjukdom sådan utbredning, att densamma kan anses hafva öfvergått till farsot, och synes den ej kunna hämmas utan förnyade besök af läkaren, må kommunalnämnden hos Konungens befallningshafvande hemställa om förordnande för provinsial- eller extra provinsialläkare att på statens bekostnad besöka orten för meddelande af anvisning om de åtgärder, hvilka med anledning af sjukdomen böra vidtagas. Dylik hemställan skall vara åtföljd af vederbörande provinsial- eller extra provinsialläkares genom kommunalnämndens ordförande inhemtade yttrande i ärendet.

4. I stad — — — — — Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Bilaga Litt D.

Förslag

till

T a x a

på arfvode åt visse i civil tjänst anstälde läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

A. För enskild sjukvård och på enskild begäran meddelade intyg.

§ 1.

Allmän bestämmelse.

Förste provinsialläkare, provinsial-, extra provinsial- eller biträdande provinsialläkare, eller vikarie för sådan läkare eger att för enskild sjukvård, som inom distriktet lemnas, äfvensom för intyg, som på enskild begäran meddelas, erhålla arfvode och i särskilda fall reseersättning enligt här nedan gifna bestämmelser, der ej annorlunda öfverenskommes.

§ 2.

Arfvode för rådfrågning.

1. Rådfrågas läkaren i sin bostad eller annorstädes, utgår arfvodet för rådfrågningen, vare sig recept af läkaren meddelas eller icke, med 1 krona. För förnyelse af recept utan särskild rådfrågning utgör arfvodet 50 öre.

2. Det i mom. 1 bestämda arfvode för rådfrågning utgår icke vid sjukbesök, hvarom här nedan stadgas; och må sådant arfvode ej heller beräknas, derest vid sjukbesök läkaren rådfrågas af någon, som hör till samma hushåll som den sjuka.

§ 3.

1. För hvarje besök som af läkaren på anmodan göres hos sjuk på afstånd ej öfverstigande två kilometer från läkarens bostad eller från annat ställe inom distriktet, der han uppehåller sig, utgår arfvodet med 3 kronor.

Arfvode för sjukbesök inom två kilometer.

2. Öfverstiger i fall, som i mom. 1 omförmäles, afståndet från läkarens bostad en kilometer och finnes farbar väg till den sjuke, skall läkaren med tjenlig skjuts befordras till och från sjukbesöket. Sker ej hemtning i sådant fall, vare läkaren berättigad till godtgörelse för utgift, som han haft för sin fortskaffning till och från stället.

§ 4.

Öfverstiger vid sjukbesök väglängden till den sjuke från läkarens bostad eller annat ställe inom distriktet, derifrån resan anträdes, två kilometer, utgår arfvodet, för besök på afstånd ej öfverstigande en half mil, med 5 kronor samt, för besök på längre afstånd, med ytterligare 2 kronor för hvarje öfverskjutande börjad half mil intill fyra mil och derefter med 2 kronor för hvarje öfverskjutande börjad mil af väglängden till den sjuke, utan rätt för läkaren till särskildt arfvode för återfärden.

Arfvode för sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer.

§ 5.

1. Till och från sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer skall läkaren befordras med tjenlig skjuts, och må dertill användas äfven åkdon efter en häst, såvida åkdonet kan efter ortens sed såsom beqvämt anses. Vill läkaren i stället för den hemtandes åkdon begagna eget lättare enbetsåkdon, vare han dertill berättigad.

Befordran till och från sjukbesök på afstånd utöfver två kilometer.

2. Varder läkaren i fall, som i mom. 1 sägs, ej hemtad, har han att sjelf ombesörja sin befordran till och från stället med rätt att derför uppbära ersättning efter skjuts med en häst jemte åkdonslega ef-30 öre för milen.

§ 6.

1. Begagnar läkaren, der han ej med skjuts befordras, för resa vid sjukbesök på afstånd öfverstigande två kilometer, eller för del af sådan resa, jernväg eller ångfartyg, eller måste vid besök på sådant

Ersättning för sjukbesök, beräknad efter tid,

afstånd vägen eller någon del deraf tillryggaläggas på båt, till häst eller till fots, skall arfvodet för besöket beräknas efter den tid, som för färden åtgår, sålunda att arfvodet utgår med 2 kronor för hvarje börjad timme, intill tio timmar, och för längre tid med 1 krona för hvarje börjad timme, dock att arfvodet för sådan resa icke i något fall må understiga 5 kronor; skolande denna beräkningsgrund tillämpas, jemväl om skjuts jemte något af nu nämnda fortskaffningssätt användes. Vid bestämmandet af den tid, som för färden åtgått, inberäknas äfven den tid läkaren måst under färden afvakta jernvägs- eller ångfartygslägenhet, egande dock den betalningsskyldige att, der han vill undgå kostnaden för väntetid under hemfärden, sjelf ombesörja läkarens fortskaffning till hans hem. Deremot inberäknas icke den tid, som åtgår för läkarens besök hos den sjuke eller för nattlogis, som i mom. 2 sägs.

2. Vid resa, hvarom i denna paragraf förmäles, tillkommer läkaren utom arfvode äfven reseersättning för färd på jernväg efter afgift för plats i första klassens vagn och för färd på ångfartyg efter afgift för enkel hyttplats eller, när hytt ej förekommer, en salongsplats; börande, derest läkaren måste sjelf ombesörja färd med båt, häst eller skjuts, honom ersättas stadgad eller, der taxa icke finnes, betingad lega. Har läkaren haft utgift för transport af reseffekter, eller, vid sjukbesök på afstånd öfverstigande 4 mil, för nattlogis, skall sådan utgift honom godtgöras.

§ 7.

*Ersättning
för flera sjuk-
besök under
en resetur.*

1. Varder läkaren under resa för ett sjukbesök anmodad att efter besöket med afvikande från eller fortsättning af vägen besöka annan sjuk, skall för hvarje sådant ytterligare sjukbesök arfvode, efter de i § 3 mom. 1 och § 4 stagade grunder, utgå såsom för ny resa, beräknad efter väglängden från den nya vägens början till den sjukens bostad; och vare den, som kallat läkaren till det senare besöket, skyldig att vid afvägen, eller der den nya vägen börjar, hemta läkaren samt ombesörja hans hemfärd.

2. Skall, då flera sjukbesök i ett sammanhang företagas, läkarens arfvode, enligt hvad i § 6 sägs, för något eller några af besöken beräknas efter tid, gäller samma beräkningsgrund för hela reseturen; skolande arfvodet mellan de betalningsskyldige fördelas efter den tid, som åtgått för färden till och från hvarje särskildt sjukbesök, och svare hvar för den hemtningsskyldighet eller reseersättning, som efter ofvan stadgade grunder på honom belöper.

§ 8.

För läkarens biträde vid barnförlossning skall, utöfver förut stadgade arfvode och reseersättning, der sådan ifrågakommer, betalas ytterligare arfvode från och med 5 kronor till och med 25 kronor efter förrättningens mer eller mindre svåra beskaffenhet och den tid, som dertill åtgått, samt den betalningsskyldiges förmåga att utgöra arfvodet.

Särskildt arfvode för barnförlossning.

§ 9.

För besigtning å lefvande person med deröfver utfärdad attest njute läkaren i arfvode 3 kronor, der ej besigtningen afser utrönande af sinnesbeskaffenhet, i hvilket fall arfvodet utgår med 10 kronor. Har vid besigtning, som nu är sagd, resa erfordrats, åtnjute läkaren dessutom arfvode och reseersättning såsom för sjukbesök är stadgad.

Särskildt arfvode för besigtning å lefvande person.

§ 10.

1. Anlitas läkaren under tiden mellan kl. 11 e. m. och kl. 8 f. m. eller faller resa för sjukbesök eller del af resan inom samma tid, utgår arfvodet för rådfrågning med 50 procent förhöjning och för sjukbesök med förhöjning af 1 krona för hvarje börjad timme, som under ofvan angifna tid för besök eller resa åtgått.

Förhöjdt arfvode för läkarevärd under viss tid.

2. Förhöjning, som nu är sagd, eger dock icke rum, då fråga är om biträde vid barnförlossning.

§ 11.

1. Har kommun åtagit sig att betala läkarevärd för vissa fattiga eller mindre bemedlade medlemmar af kommunen och företes inför läkaren derom af kommunalnämnds ordförande utfärdadt intyg, utgår arfvodet för all sådan läkarevärd med endast hälften af här ofvan stadgade arfvodesbelopp.

Läkarevärd, som af kommun för vissa fattiga eller mindre bemedlade betalas.

2. Varder läkaren till sådant sjukbesök, som i mom. 1 afses, ej hemtad, må resa på kommunens bekostnad af läkaren företagas, endast så vida medgifvande dertill af kommunalmyndigheten lemnats.

3. För liqvids erhållande i fall, hvarom i denna paragraf sägs, eger läkaren att, med bifogande af lemnade intyg, kvartalsvis till kommunalmyndigheten ingifva räkning å läkaren tillkommande arfvode och reseersättning.

§ 12.

*Enskildes
betalnings-
skyldighet
enligt denna
taxa.*

Arfvode och reseersättning enligt denna taxa, hvilka skola af enskild person gäldas, åligger det den sjuke eller den, som för dennes vård och underhåll ansvarar, eller den, som eljest för annan person anlitat läkaren, att vid anfordran erlægga.

§ 13.

*Handräck-
ning för be-
talningens
utbekom-
mande.*

Tredskas den betalningsskyldige att erlægga arfvode eller reseersättning enligt denna taxa, njute läkaren för utbekommande deraf handräckning hos öfverexekutor, der läkaren styrker, att räkning å beloppet blifvit minst fjorton dagar före ansökningens ingifvande till öfverexekutor tillstäld den betalningsskyldige.

B. För tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag.

§ 14.

*Ersättning
för tjänstförrätt-
ning i
allmänhet.*

För tjänstförrättning, som, för allmän helso- eller sjukvård, af de i § 1 omförmälde läkare på grund af gällande instruktion eller myndighets uppdrag utföres å ställe på längre afstånd från läkarens bostad än två kilometer, utgår ersättning efter den klass i gällande rese-reglemente, som är för provinsialläkare bestämd, men för tjänstförrättning, utförd på afstånd ej öfverstigande två kilometer från hans bostad, utgår, der ej för vissa tjänstförrättningar särskildt arfvode, enligt hvad i § 15 sägs, är bestämdt, ersättning med 5 kronor i dagtraktamente, utan rätt för läkaren att beräkna reseersättning.

§ 15.

*Ersättning
för vissa
tjänstförrätt-
ningar.*

1. För nedannämnda tjänstförrättningar tillkommer läkaren, jemte ersättning enligt gällande resereglemente, der sådan jemlikt § 14 ifrågakommer, arfvode med följande belopp:

för rättsmedicinsk undersökning, af död människas kropp, med protokoll och utlåtande i två utskrifter 20 kronor;
för undersökning till upptäckande af arseniksyrlighet i fast form, jemte protokoll i två utskrifter..... 5 kronor;

för undersökning af lefvande person till utrönande af hans sinnesbeskaffenhet, jemte utlåtande i två utskrifter 10 kronor;
 samt för annan undersökning eller besigtning å lefvande person eller personer, jemte utlåtande i två utskrifter 5 kronor;
 beroende likväl dessa arfvodens åtnjutande på de till förrättningen hörande handlingars godkännande vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade.

2. För den i § 3 af kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare den 19 mars 1875 föreskrifna undersökning utgår arfvode enligt bestämmelsen i § 16 mom. 1 af samma förordning.

§ 16.

För tjänstförrättning, hvarom i §§ 14 och 15 sägs, utgår ersättning af statsmedel, der ej annorlunda är i särskild författning bestämdt. *Betalnings-
skyldighet för
tjänstförrättningar.*